פרשת נח

תרגום

ספר הזהר

פרשת נח

אלה תולדות נח (בראשית ו ט) רבי חייא פתח (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר[א] זכאין אינון ישראל דמשתדלי באורייתא וידעי ארחין דאורייתא[ב] דבגינה[ג] יזכון לעלמא דאתי[ד] תא חזי[ה] כל ישראל אית לון[ו] חולקא לעלמא דאתי[ז] מאי טעמא[ח] בגין דנטרין ברית[ט] דעלמא אתקיים עליה[י] כמה דאת אמר (ירמיה לג כה) אם לא בריתי[יא] יומם ולילה[יב] חקות[יג] שמים[יד] וארץ[טו] לא שמתי ועל דא ישראל[טז] דנטרי ברית[יז] וקבילו[יח] ליה אית לון חולקא בעלמא דאתי[יט] ולא עוד אלא[כ] בגין כך אקרון צדיקים

מכאן אוליפנא כל מאן דנטיר האי ברית[כא] דעלמא אתקיים עליה אקרי צדיק מנא לן מיוסף[כב] בגין דנטר ליה לברית עלמא זכה דאקרי צדיק ועל כך ועמך כלם צדיקים[כג] לעולם יירשו ארץ[כד] (ישעיה ס כא) רבי אלעזר אמר אלה בכל אתר פסל את הראשונים[כה] תנינן וכו' מה כתיב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו' ההוא נהר[כו] דנגיד ונפיק ועייל לגנתא[כז] ואשקי ליה משקיו דלעילא[כח] ועביד ליה נייחא[כט] ועביד איבין[ל] ורבי זרעין[לא] והוא כדין נייחא [לכלא] (דכלא) ודא[לב] נייחא ליה לגנתא[לג] ודא עביד נייחא ביה[לד] [נ"א לגנתא וגנתא נייחא ביה] כמה דאת אמר כי בו שבת[לה] (בראשית ב ג) וכתיב (שם ב ג) וישבות[לו] ביום[לז] השביעי[לח] ודאי[לט] רזא דמלה[מ] דא עביד תולדות ולא אחרא[מא]

תא חזי[מב] [כגוונא דא] נח[מג] לתתא קיימא [קדישא הוה] דוגמא דלעילא ועל דא אקרי איש האדמה[מד] ורזא אוליפנא דהא נח[מה] אצטריך לתיבה[מו] לאתחברא בה ולקיימא זרעא דכולא דכתיב

"אלה תולדת נח". רבי חייא פתח, "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר". אשריהם ישראל שעוסקים בתורה ויודעים דרכי התורה שבגללה יזכו לעולם הבא. בא וראה, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, למה, משום ששומרים הברית שהעולם עומד עליה, כמו שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי", ועל זה ישראל ששומרים הברית וקבלו אותה, יש להם חלק לעולם הבא. ולא עוד, אלא לכן נקראו צדיקים.

מכאן למדנו, כל מי ששומר הברית הזו שהעולם עומד עליה, נקרא צדיק. מִנַּיִן לנו, מיוסף, משום ששמר את ברית העולם זכה שנקרא צדיק. ועל כך "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ". רבי אלעזר אמר, "אלה" בכל מקום פסל את הראשונים, שנינו וכו'. מה כתוב למעלה בפרשת בראשית, "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'". אותו הנהר ששופע ויוצא ונכנס לגן ומשקה אותו מהשקאה שלמעלה, ועושה לו נחת ועושה פירות ומגדל זרעים, הוא אז נוח לכל, וזה נוח לגן, וזה עושה מנוחה בו (לגן, והגן נוח בו), כמו שנאמר "כי בו שבת", וכתוב "וישבות ביום השביעי". וזה סוד שדבר הזה עושה תולדות ולא אחר.

בא וראה, כדוגמא זו נח למטה הברית הקדוש היה דוגמא שלמעלה, ועל זה נקרא "איש האדמה". וסוד למדנו, שהרי נח הצטרך לתיבה להתחבר עמה לקיים זרע של הכל, שכתוב "לחיות זרע". מי זו

מאיר הזהר

א. צדיקים הם ישראל בתורה ובמצות ועי"ז יזכו לחיי העוה"ב ועי' לעיל לג ע"ב ולקמן ריש ויחי (ד"א). **ב.** ת"ת (רח"ו). **ג.** שהתורה ת"ת (רח"ו). **ד.** בינה ממש (רח"ו). **ה.** פי' אפי' דלא ידעי אורייתא. א"מ (נ"א). **ו.** חלק דוקא משא"כ התורה בגינה יזכון לעלמא (נ"א). **ז.** חלק מן המלכות (רח"ו). **ח.** מאיזה סיבה זוכים (רח"ו). **ט.** פי' יסוד דז"א (מ"מ). **י.** מלכות ניזונת ממנו (רח"ו). פי' מלכות שנקרא עולם קיומה על היסוד (מ"מ). מלטמאו בביאות אסורות שהמילה היא מצוה גדולה דעלמא אתקיים עליה והרי הוא מקיים כל העולם כולו (נ"א). **יא.** יסוד המייחד (רח"ו). **יב.** ת"ת ומלכות (רח"ו). **יג.** שפע (רח"ו). **יד.** לת"ת (רח"ו). **טו.** למלכות (רח"ו). **טז.** איידי דחביבא ליה אקדמיה שהמקבלו ואינו שומרו כאלו לא קבלו. א"נ כי זמן הנטירה הוא מיום היותו לאיש יצרו מתגבר עליו ושמרו ואח"כ כשיהיה לו בן מקבל המצוה למולו (נ"א). **יז.** שמירה ולא בנסיון (רח"ו). **יח.** הכוונה כמשרז"ל שהרי גם האומות יש בהם מולים ונקראים ערלים וז"ש ישראל ששמרו (שבת) וקבלו מועיל מה ששומרים אבל האומות כיון שלא קיבלו ליה בסיני אע"ג דנטרו ליה לאו כלום הוא חוץ מגרים (רח"ו). כי גם באומות יש בהם מולין (זהר הרקיע). **יט.** בינה ממש (רח"ו). **כ.** דאף דאינם צדיקים שעברו על שאר מצות כיון ששומרין אות ברית קודש צדיקין אקרון (נ"א). **כא.** פי' מי שבא לידי נסיון (רח"ו). כלומר אפי' שאין בו אלא מצוה זו צדיק אקרי אחר שכל העולם אתקיים עליה. ז"ח (נ"א). **כב.** שיחיד בנסיון ישיג מדרגות רבות (רח"ו). **כג.** בהצטרפות יחד נק' צדיקים אבל יחיד לא נקרא צדיק כ"א על ידי נסיון (רח"ו). **כד.** ארץ העליונה שהיא הבינה (מ"מ). עיין בפרדס בשער צנורות ועיין סוד נח ותיבתו בתקונים תקון כא דף מו ע"א ודף נה מבואר שם כל הפרשה בדרך נסתר (ד"א). **כה.** שכל תולדות הראשונים לא אתקיימו (יהל אור). **כו.** יסוד מושך הטיפה מהמוח ונכנס במלכות (רח"ו). ונהר הוא יסוד יוצא מעדן מהבינה שנק' עדן, להשקות את הגן, היא מלכות ומשם יפרד שמשם יצאו בי"ע ותיילותיהם (מ"מ). **כז.** מלכות (מ"מ). **כח.** שממשיך היסוד טיפה למלכות ממוחי או"א שנכללים בו (מ"מ). **כט.** כי היסוד נחת רוח למלכות (רח"ו). עי' זהר הרקיע. **ל.** הנשמות להגדיל הנטיעות (רח"ו). מ"ד (רמ"ז). מלאכים (מ"מ). איבין קאי על נשמות נבראות וזרעין קאי על מלאכים הנבראים עם הנשמות (נ"א). **לא.** נשמות (מ"מ). מ"ן (רמ"ז). **לב.** יסוד (רח"ו). **לג.** ליסוד (רח"ו). **לד.** והיסוד יש לו נחת רוח במלכות (רח"ו). **לה.** במלכות שבת היסוד (רח"ו). **לו.** הזכר (רח"ו). **לז.** נוקבא (רח"ו). **לח.** פי' השביתה היא ע"י היסוד שנק' שביעי כשנתחיל מבינה (מ"מ). **לט.** ודא (דפ"ו). **מ.** פי' שאין אלה פוסל שום דבר, אלא לפסול שהיסוד הוא המוליד ולא אחר (רח"ו). **מא.** פי' היינו אלה פוסל. א"מ (נ"א). **מב.** כח ע"ב (הערת הזוהר). **מג.** פי' אחר לפרש כפל נח נח. **מד.** יסוד בעל המלכות (רח"ו). **מה.** היסוד (רח"ו). **מו.** למלכות כי אין לו מקום אחר להשפיע רק שם (רח"ו).

פרשת נח

ספר הזהר

(בראשית ז ג) לחיות זרע מאן תיבה דא |דא|[מז] ארון הברית[מח] ונח ותיבה[מט] לתתא הכי הוו (כדוגמא דא לעילא) [כגוונא דלעילא] נח כתיב ביה ברית דכתיב (שם ו יח) והקימותי את בריתי אתך וגו' ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא[נ] דכתיב והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה וכדין הוה תיבה ארון הברית (דא) תיבה ונח כלא כגוונא דלעילא ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות כגוונא דא נח [לתתא] איהו עביד תולדות |בגיני כך| (|נ"א| כמה דאת אמר) אלה תולדות נח

נח איש צדיק (שם ו ט) הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא ועל דא (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם כתיב וארעא על דא אתקיימת דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה ומאן איהו דא צדיק ונח אקרי צדיק לתתא ורזא [נ"א דא] דכלא את האלהי"ם התהלך נח [דייקא דלא אתפרש מניה לעלמין ולמהוי] (למהוי) הוא בארעא כגוונא דלעילא איש צדיק יסודא דעלמא ברית שלום[נא] שלמא דעלמא איש האדמה ודאי ועל דא (שם ח) ונח מצא חן בעיני יהו"ה[נב]

תמים היה בדורותיו מאי בדורותיו אלין אינון דנפקו מניה הוא אשלים לכולהו[נג] והוא הוה שלים מכלהו[נד] תמים היה[נה] דאתייליד מהול דכתיב (שם יז א) התהלך לפני והיה תמים[נו] בדורותיו ולא בדרין דעלמא[נז] דהא מניה נפקו [תולדות בעלמא]

תא חזי נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא למהוי בתיבה[נח] בחבורא חד ולמיעל בה ועד לא אתחברו כחדא לא הוה עלמא כדקא יאות לבתר מה כתיב (שם ט יט) ומאלה נפצה כל הארץ מהו נפצה[נט] כמה דאת אמר (שם ב י) ומשם יפרד דמתמן אשתכח פרודא ואתבדרו תולדות לכל סטרין וכלא חד כדוגמא חדא[ס] בגיני כך אלה תולדות נח אלה ודאי דהא יסודא דעלמא איהו דעביד[סא]

תוספתא

למד נח תרי זמני אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא

תרגום

התיבה, זה (זה) ארון הברית, ונח והתיבה למטה כך הם כמו דוגמא (זו) שלמעלה. בנח כתוב ברית, שכתוב "והקימותי את בריתי אתך וגו'", ועד שהתקיים בו ברית לא נכנס לתיבה, שכתוב "והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה". ואז היתה התיבה ארון הברית. (זו) התיבה ונח, הכל כדוגמא שלמעלה. ובגלל שהברית הזאת למעלה, הוא עושה תולדות, כדוגמא זו נח (למטה) הוא עושה תולדות. לכן (כמו שנאמר) "אלה תולדת נח".

"נח איש צדיק" כך הוא בודאי כמו שלמעלה, ועל זה כתוב "וצדיק יסוד עולם", והארץ מתקיימת על זה, שהרי הוא העמוד שהעולם עומד עליו, ומיהו, זה צדיק, ונח נקרא צדיק למטה. וסוד (זה) של הכל, "את האלהים התהלך נח", דוקא, שלא נפרד ממנו לעולמים, ושיהיה הוא בארץ כדוגמא שלמעלה, איש צדיק יסוד העולם, ברית שלום, שלום של העולם, איש האדמה ודאי, ועל זה, "ונח מצא חן בעיני ה'".

"תמים היה בדורותיו". מה זה "בדורותיו", אלה אותם שיצאו ממנו, הוא השלים את כולם, והוא היה שלם מכולם. "תמים היה" שנולד מהול, שכתוב "התהלך לפני והיה תמים", "בדורותיו" ולא בדורות של העולם, שהרי ממנו יצאו (תולדות בעולם).

בא וראה, נח ראוי היה מיום שנברא העולם להיות בתיבה בחיבור אחד להיכנס בה, ועד שלא התחברו כאחד, לא היה העולם כראוי. אחר כך מה כתוב, "ומאלה נפצה כל הארץ", מהו "נפצה", כמו שנאמר "ומשם יפרד", שמשם נמצא פירוד והתפזרו תולדות לכל הצדדים והכל אחד כדוגמא אחת. לכן "אלה תולדת נח", אלה ודאי, שהרי יסוד העולם הוא שעושה

למה נח פעמיים. אלא כל צדיק וצדיק שבעולם

מאיר הזהר

מז. לג ע"ב (הערת הזוהר). **מח.** שארון נקרא תיבה כמ"ש (מגילה כה ע"ב) מכרו בית הכנסת לוקחים תיבה, והיא ק"ק שבה (יהל אור). **מט.** פי' נח עם התיבה כמנין תיבה וע"ע (ופשוט נח במ"ק י"ג עם תיבת נח שתיבה עם המלה במ"ק י"ג) (ד"ח). נראה יותר נכון כי נח בגי' תיבה עם התיבה במ"ק ר"ל י"ג (הערת הזוהר). עי' בד"ח ולא דק ועי' הפירוש במק"מ. הרש"ב (נ"ח). **נ.** שנכנס לדרגא דא וז"ש הקמת ברית לעייל לתיבה, דלא עאל בה אלא כד איהו במוקפיה [בקישוי] בסוד משכיל לאיתן [עי' ח"ב קי ע"א ושעה"כ סוכות דרוש ה'] שבהיותו איתן אז משכיל, עייל במותא (יהל אור). **נא.** שיסוד נק' ברית שלום (יהל אור). **נב.** וכן ביוסף, וימצא יוסף חן בעיניו, והוא חוורא דעינא עלאה דמסתחיין עייניו תתאה ומתפקחין וזהו דרגא דיוסף בן פורת עלי עין, כמ"ש באד"ר (קל ע"א). ואז רחיתיה לזכור ברית עולם, וכו' וזהו מלואות חן בעיני ה' (יהל אור). **נג.** כי ע"י הכנסו לתיבה, גרם קיום לכולם (רח"ו). שע"י נשלמו ונתקנו כשיצאו מן התיבה כי שם בתיבה נתקנו ונשלמו (מ"מ). **נד.** שהיה צריך מכולם (רח"ו). פי' שהוא רומז לצדיק יסוד עולם ולכך מעלתו יותר מכולם (מ"מ). **נה.** עו'[ל] פי' אחר (רח"ו). **נו.** ואמרו (שותר טוב [ילקוט שמעוני בראשית רמז קמה: לדוד מכתם וכו' שהיתה מכתו תמה שנולד מהול]) מכתם מכתו תמה וזהו הכל הולאה על היותו דרגא דצדיק (יהל אור). **נז.** ר"ל לכך נאמר בדורותיו, ולא בדורות, ש"מ דורות שיצאו ממנו ולא מעלתא וז"ש ולא בדרא דעלמא (יהל אור). **נח.** אלא אפילו לא היה מבול ולכן לא נסתר במערה רק בתיבה (רח"ו). **נט.** דהל"ל מאלה מלאה (רח"ו). **ס.** כל פרטי נח ותיב' רומזים ליסוד ומלכות (רח"ו). **סא.** שפוסל הראשונים שלא היה מיסוד קדוש (רח"ו).

פרשת נח

תרגום

תולדות לקיים בארץ. בא רבי אבא ונשקו. אמר, אריה בכחו נוקב סלע ושובר, כך זה בודאי, ובא וראה, משיעור התיבה גם כך זה.

רבי אלעזר פתח, "לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ", הפסוק הזה הרי נתבאר, ובארוהו. אבל "לכו חזו", מה זה "חזו", כמו שנאמר "חזות קשה הוגד לי". במעשיו שהקדוש ברוך הוא עושה מתגלה נבואה עליונה לבני אדם. "אשר שם שַׁמּוֹת", שֵׁמוֹת ודאי, שהרי השם גורם לכל. כתוב "ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו'", למה כאן "לאמר", ולמה "זה". אלא "לאמר" זו האשה, "זה" זה צדיק. (רמז כמו שהקדוש ברוך הוא קרא לו נח, מנוחת הארץ. "לאמר", מה זה "לאמר", אלא מקום זה קרא לו נח, ומי הוא, ארץ הקדושה, "לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'". עשה אותו הקדוש ברוך הוא למטה כדוגמא עליונה). ("זה" זה צדיק, וכן נח (לאמר נח) זה צדיק. "לאמר" זו נקבה, משום שלא נפרדים זה מזה. אמר רבי יצחק, "לאמר" זו ארץ הקדושה נ"א וזה אמת). כתוב כאן "זה ינחמנו", וכתוב שם "זה ה' קוינו לו". אשריהם הצדיקים שרשומים ברישום של חותמת המלך להיות בשמו רשומים, והוא שם שמות בארץ כראוי.

כתוב "ויקרא את שמו נח", וכתוב "ויקרא שמו יעקב". למה לא כתוב "את", אלא שם דרגה אחרת (אחת) וכאן דרגה אחרת, (את, כמו שנאמר "וראה את ה'") ככתוב "וראה את ה'", וראה ה' לא כתוב אלא את ה', גם כך בנח "ויקרא את שמו נח". "ויקרא שמו יעקב", דרגה שלו הקדוש ברוך הוא ממש קראה לו יעקב, אבל כאן "את", להכליל את השכינה (שהיא דרגה אחרת למטה).

"**אלה** תולדת נח וגו'", רבי יהודה פתח, "טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט". "טוב איש", זה הקדוש ברוך הוא שנקרא טוב, כמו שכתוב "טוב ה' לכל", וכתוב "ה' איש מלחמה". לכל הזה חונן ומלוה, למקום שאין לו משלו, ואותו מקום נזון ממנו. "יכלכל דבריו במשפט", שהרי אותו דבר לא נזון אלא במשפט, כמו שנאמר "צדק ומשפט מכון

ספר הזהר

זהר

[**תולדות** לקיימא] בארעא (לקיימא[פ]) אתא רבי אבא ונשקיה אמר אריא[ג] בחיליה טינרא נקיב ותבר כך הוא ודאי ותא חזי[ג] משיעורא[ד] דתיבותא אוף נמי הכי הוא[ה]

רבי אלעזר פתח (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות יהו"ה[ו] אשר שם שמות בארץ [האי קרא הא אתמר ואוקמוה |אבל|] לכו חזו מאי חזו כמה דאת אמר (ישעיה כא ב) חזות קשה הוגד לי בעובדוי דקב"ה [עביד] אתגלי נבואה עלאה לבני נשא אשר שם שמות שמות ודאי דהא (שמיה[ז]) [שמא] גרים לכלא כתיב (בראשית ה כא) ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו' אמאי הכא לאמר ואמאי זה אלא[ח] לאמר דא אתתא זה [דא] צדיק ([נ"א רמז] (כמו) דקב"ה קרא ליה נח נייחא דארעא לאמר מאי לאמר אלא אתר דאקרי[ט] ליה נח ומאן איהו ארעא קדישא ואמר' זה ינחמנו ממעשנו וגו' עבד ליה קב"ה לתתא כגוונא עלאה) [|נ"א זה דא צדיק| וכן נח דא צדיק לאמר דא [אתתא] |נוקבא| בגין דלא מתפרשן דא מן דא אמר רבי יצחק לאמר דא ארעא קדישא וזה אמת][י] כתיב הכא זה [ינחמנו] וכתיב התם (ישעיה כה ט) זה יהו"ה קוינו לו זכאין אינון צדיקיא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא למהוי בשמיה רשימין ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות

כתיב [ויקרא את שמו נח וכתיב][יא] ויקרא שמו יעקב (בראשית כה כו) אמאי לא כתיב את אלא התם דרגא (אחרא[יב]) [חדא] והכא דרגא אוחרא[יג] [נ"א את כמה דאת אמר וראה את יהו"ה] כדכתיב (ישעיה ו א) וראה את יהו"ה וראה יהו"ה לא כתיב אלא את יהו"ה אוף הכא [בנח ויקרא את שמו נח[יד]] ויקרא שמו יעקב דרגא דיליה קב"ה[טו] ממש קרא ליה יעקב אבל הכא את לאתכללא שכינתא [נ"א[טז] דרגא אחרא לתתא]

אלה תולדות נח וגו' (בראשית ו ט) רבי יהודה פתח (תהלים קיב ה) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט טוב איש דא קב"ה[יח] דאקרי טוב[יט] כמה דכתיב (שם קמה ט) טוב יהו"ה לכל וכתיב (שמות טו ג) [יהו"ה איש מלחמה להאי כל] חונן ומלוה לאתר דלית ליה מדיליה[כ] וההוא אתר מניה אתזן יכלכל דבריו במשפט[כא] דהא ההוא דבר[כב] לא אתזן אלא במשפט כמה

מאיר הזהר

פ. והאמרים אינם מתקיימים (רמ"ו). **ג.** רבי אבא קרא לר' אלעזר אריה על גודל פעולתו שבמתוקף שכלו נוקב ומשבר סלעים דברים חזקים כאלו מוציא פיינים לאורה (ד"פ). **ג.** שיעור התיבה שדי אדנ"י יסוד מלכות תקונין סד ו ע"פ (ד"פ). **ד.** תיבת נח היא ארון הברית שדי והתיבה שיעור אמתים (הכוונה שאורך התיבה ש' ורחבה נ' וגבהה ל') ש"פ ו"ד אותיות והמילה עם הכולל הרי שפ"ה וכן שכינה גימ' שפ"ה הרי שנמלת תיבה ואותיותיה ואמותיה דומה לשכינה (רמ"ו). **ה.** הוא רצה להביא ראיה אל מ"ש למעלה כי נח ותיבה הם יסוד ומלכות, כי לכן שיעור התיבה היה שלש מאות אמה אורך ושלשים קומה וחמשים רוחב הם בגמטריא שד"י ואדנ"י שהם יסוד ומלכות עם הכולל (שער מאמרי רשב"י), גם בתיבה הוא כלילת הוי"ה באדנ"י והם גימ' ש"פ, י' פעמים א', ה' פעמים ד', ו' פעמים נ' ה' פעמים י' וכו' (יהל אור). **ו.** לעיל גם ע"ב (ד"פ). בדפוס קרימונא אלקים וע' מ"ש לעיל גם ע"ב (הערת הזוהר). **ז.** שקראו גם שמו רומז שהוא מרכבה ליסוד גם לאמר מלכו' מחובר ביסוד (רמ"ו). **ח.** הובא לעיל דף גם ע"א לשון זה (הערת הזוהר). **ט.** דא קרי (דפ"ו). **י.** לאמר (דפ"ו). **יא.** כל"ל באמת בהגהת ד"א רש"ב (הערת הזוהר). **יב.** ויש"ב קפו ע"ב (הערת הזוהר). **יג.** מלכות (רמ"ו). **יד.** ת"ת (רמ"ו). **טו.** מלכות עם היסוד (רמ"ו). **טז.** ת"ת (רמ"ו). **יז.** "דהיא" נוסף בדפ"ו. **יח.** ת"ת וכולל חסד וגבורה (רמ"ו). **יט.** בחי' החסד שברלות אינ בחינת הגבורות שברלות ה' אינ מלחמה (רמ"ו). **כ.** מלכות (רמ"ו). **כא.** ת"ת (רמ"ו). **כב.** מלכות ובחי' קדוש (רמ"ו).

פרשת נח

ספר הזהר

דאת אמר (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך דבר אחר טוב איש דא צדיק דכתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו רבי יוסי אמר דא נח דכתיב (בראשית ו ט) נח איש צדיק רבי יצחק אמר דא [שבחא דשבת] (שבת) דביה פתח[כג] טוב דכתיב (תהלים צב ב) טוב[כד] להודות ליהו"ה

רבי חייא[כה] אמר כלא חד וכלהו מלה חדא אמרו ודא עביד תולדות בעלמא תולדות דעלמא מאן אינון אלין נשמתהון דצדיקיא דאינון איבא דעובדוי דקב"ה רבי שמעון אמר בשעתא דקב"ה מתעטר בעטרוי[כו] מתעטר מעילא ומתתא[כז] מעילא מאתר דעמיקא דכלא[כח] מתעטר מתתא במה בנשמתהון דצדיקיא[ל] כדין אתוסף חיים[לא] מעילא ומתתא ואתכלל אתר מקדשא[לב] מכל סטרין ובירא אתמליא[לג] וימא אשתלים[לד] וכדין יהב לכלא[לה]

כתיב (משלי ה טו) שתה[לו] מים מבורך ונוזלים מתוך בארך אמאי (הכא) בורך בקדמיתא ולבתר בארך דהא בור לא אקרי אלא ריקניא דלא נביע באר מיין דנבעין אלא כלא אתר חד הוא אלא אתר דמסכני [נ"א דמסכנותא] אחידן ביה אקרי בור דלית ליה מדיליה אלא מה דיהבין בגויה ומאן איהו דלי"ת לבתר אתעביד באר דאיהו [נביעו דמליא] (מליא) |נביע ומליא נ"א דמליא| מכל סטרין ומאן איהו ה"א אתמליא מעילא

תוספתא

איתי ליה תרין רוחין[לז] רוחא חד בעלמא דין ורוחא חד בעלמא דאתי והכי תשכח בכלהו צדיקי משה משה יעקב יעקב אברהם אברהם שמואל שמואל שם שם בר מיצחק[לח] דלא כתיב ביה כמה דכתיב בהו בגין דיצחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא נפקת נשמתיה דהות ביה בהאי עלמא וכיון דאתמר ביה באברהם ברוך מחיה המתים תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי[לט] בגין דא תשכח דלא יחד קב"ה שמיה אלא על יצחק בגין דאתחשב כמת ועל דא רמז קרא ואמר (איוב טו טו) הן בקדושיו לא יאמין וגו'

דבר אחר אלה תולדות בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני[מ] תמים היה בדורותיו אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום כמו דרא דאברהם ודרא דמשה ודרא דדוד דבר אחר חמי מאי עבד בדרא דכלהו חייבים ק"ו אלו היה בדרא דכולהו צדיקים ע"כ

תרגום

כסאך". דבר אחר, "טוב איש" זה צדיק, שכתוב "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו". רבי יוסי אמר, זה נח, שכתוב "נח איש צדיק". רבי יצחק אמר, זה השבח של השבת שבו פתח טוב, שכתוב "טוב להודות לה"".

רבי חייא אמר, הכל אחד, וכולם אמרו דבר אחד. וזה עושה תולדות בעולם. מי הם תולדות של העולם, אלו נשמות הצדיקים שהם פרי מעשי הקדוש ברוך הוא. רבי שמעון אמר, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעטר בעטרותיו, מתעטר מלמעלה ומלמטה, מלמעלה ממקום של עומק הכל. מתעטר מלמטה במה, בנשמות הצדיקים. ואז נוספים חיים מלמעלה ומלמטה, ונכלל מקום המקדש מכל הצדדים, והבאר מתמלאת והים נשלם, ואז נותן לכל.

כתוב "שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך". למה (כאן) בתחלה [כתוב] "בורך" ואחר כך "בארך", שהרי בור לא נקרא אלא ריק שאינו נובע, ובאר מים שנובעים. אלא הכל מקום אחד הוא, מקום שהעניים (שהעני) אחוזים בו נקרא בור, שאין לו משלו אלא מה שנותנים לתוכו, ומיהו, דל"ת. אחר כך נעשה באר שהוא נובע ומלא (שמתמלא) מכל הצדדים, ומיהו, ה"א. מתמלאת מלמעלה

יש לו שתי רוחות, רוח אחת בעולם הזה ורוח אחת בעולם הבא. וכך תמצא בכל הצדיקים, משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, שם שם, פרט ליצחק שלא כתוב בו כמו שכתוב בהם, משום שבשעה שיצחק נקרב על גבי המזבח, יצאה נשמתו שהיתה בו בעולם הזה, וכיון שנאמר באברהם ברוך מחיה המתים, שֶׁבָּה אליו נשמתו של העולם הבא. משום זה תמצא שלא יחֵד הקדוש ברוך הוא את שמו אלא על יצחק, משום שנחשב כמת. ועל זה רמז הכתוב ואמר, "הן בקדושיו לא יאמין וגו'".

דבר אחר, "אלה תולדות", משום שהיה צדיק שבח אותו פעמיים. "תמים היה בדורותיו", אבל בדורות אחרים אינו נחשב לכלום, כמו דורו של אברהם ודור משה ודור דוד. דבר אחר, ראה מה עשה בדור שכולם רשעים, קל וחומר אילו היה בדור שכולם צדיקים.

מאיר הזהר

כג. יסוד נבחינת קדושת שבת (רמ"ו). **כד.** בטעם זקיפת לעילא (רמ"ו). **כה.** הוקשה לו דבשבת (בשכי' עשיריס) [השכינה עשירה] ומ"ל לחזון ולהלוות (רמ"ו). **כו.** מתעטר בכתריו שהם מדותיו יח' ויח'. פרדס רמונים מהרמ"ק שער מ פ"י דף ס (ד"ה). **כז.** ר"ל מ"ד ומ"ן (יהל אור). **כח.** ר"ל מן הדעת שהוא חו"ג והן ב' עטרין דיליה והדעת נק' עמיקא כמ"ש בזהר"ז (רפט ע"ב) בחד רישא עמיקא דבירא, ר"ל של בינה שהיא באר מים חיים (יהל אור), ועי' בהגר"א על ספד"ל ד ע"ג ד"ה ואבא מקבל.. **ל.** הוא מ"נ (יהל אור). **לא.** הן המוחין שנק' חיי המלך (יהל אור). **לב.** הוא חכמה דמלכות, שבז"א נק' קדש ובה מקדש ובה אתבריו מ"נ במחשבה (יהל אור). מלכות (מ"מ). **לג.** הוא בינה דילה שנק' בירא כנ"ל ונתמלא מן החכמה (יהל אור). יסוד (מ"מ).

לד. הוא הדעת שנק' יס כמ"ש ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים וכן במדורין היס בהיכל הששי שם דעת (יהל אור). מלכות דידה שנק' ירושלים (מ"מ). **לה.** הוא בחי' רביעית שמקבלת ונשלמת מכולם (יהל אור). **לו.** מקן קנד ע"ב ויחי רלה ע"א (ד"ה). **לז.** ב' רוחין כו', פי' הנשמות כי הרוח כבר ידוע שאין לו רק בחי' א' מסוד הת"ת דז"א, אמנם נשמה הבא מבינה יש לה ב' בחי': א' במקום הסתום, וא' ברדתה למטה בגופא דז"א מן החזה ולמטה. שאז הוא במקום המגולה, ואז נשתנית הנשמה ברדתה (זהר הרקיע). **לח.** עי' הערה בסוף הספר. **לט.** היינו שהוספע עליו מגבורות שביסוד אמא למעלה מן החזה (רמ"ז לקמן קכא ע"א). **מ.** זמנין (יהל אור).

פרשת נח

תרגום

ונובעת מלמטה, מתמלאת מלמעלה כמו שאמרנו, ונובעת מלמטה מנשמות הצדיקים.

דבר אחר, "שתה מים מבורך" זה דוד המלך, שכתוב בו "מי ישקני מים מבֹּאר בית לחם". *"ונוזלים" זה אברהם, "מתוך" זה יעקב, שהוא באמצע, "בארך" זה יצחק, שנקרא באר מים חיים. הרי בפסוק הזה נמצאת המרכבה הקדושה העליונה מהאבות, ודוד המלך התחבר עמם. תשוקת הנקבה לזכר אינה אלא כאשר נכנסת בה רוח ושופכת מים כנגד המים העליונים הזכריים, כך כנסת ישראל לא מעוררת השתוקקות לקדוש ברוך הוא אלא ברוח הצדיקים שנכנסים בתוכה, ואז נובעים מים מתוכה כנגד מֵי הזכר. והכל נעשה תשוקה אחת (ואגודה אחת) וערמה אחת וקשר אחד. וזהו רצון של הכל, והטיול שהקדוש ברוך הוא מטייל עם נשמות הצדיקים.

***יש** מי שיאמר, "ונוזלים" זה יצחק, "מתוך" זה משה שהוא באמצע, "בארך" זה אהרן שנקרא באר מים חיים, ודוד המלך שהתחבר עמהם.

בא וראה, כל אותן תולדות גן העדן לא יוצאים מצדיק אלא כשנכנס בתיבה הזו בחיבור אחד, והכל גנוזים בה, ואחר כך יוצאים ממנה. גם כאן "נח איש צדיק" לא הוציא תולדות לפרות בעולם עד שנכנס בתיבה, והתכנסו הכל בה והיו גנוזים בה, ואחר כך יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התיבה, לא התקיימו בעולם. והכל כדוגמא שלמעלה, מתוך תיבה יוצאים למעלה, מתוך תיבה יוצאים למטה, זה כמו זה, (מתוך) וכאן התקיים העולם ולא מקודם לזה, שלכן כתוב "ונוזלים מתוך בארך", וכתוב "ויולד נח שלשה בנים".

ספר הזהר

ונביע מתתא[א] אתמליא מעילא כמה דאמרן ונביע מתתא מנשמתהון דצדיקייא[ב]

דבר אחר שתה מים מבורך דא דוד מלכא[ג] דכתיב ביה (שמואל ב כג טו) מי ישקני מים מבור בית לחם[ד] *ונוזלים דא אברהם[ה] מתוך דא יעקב[ו] דאיהו באמצעיתא בארך דא יצחק[ז] דאקרי באר מים חיים הא בהאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה מאבהן ודוד מלכא אתחבר עמהון[ח] תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לאו איהו אלא כד עייל רוחא בה ואשדת מייא לקבלא מיין עלאין דכורין כך כנסת ישראל לא אתערת תיאובתא לגבי קב"ה אלא ברוחא דצדיקייא דעאלין בגווה וכדין נבעין מייא [מגווה] (בגווה) לקבלא מיין דדכורא וכלא אתעביד תיאובתא חדא |וצבורא חדא| וצרורא חדא וקשורא חדא[ט] ודא הוא רעוא דכלא וטיולא[י] דמטייל קב"ה[יא] בנשמתהון דצדיקייא

***אית** מאן דיימר ונוזלים דא יצחק[יב] מתוך דא משה[יג] דאיהו באמצעיתא בארך דא אהרן דאתקרי באר מים חיים ודוד מלכא דאתחבר עמהון

תא חזי כל אינון תולדות דגנתא דעדן לא נפקין מצדיק אלא כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא וכלא גניזין בה ולבתר מינה נפקין אוף הכא נח איש צדיק לא אפיק תולדות למפרי בעלמא[יד] עד דעאל לתיבה ואתכנש כלא בה והוו גניזין בה ולבתר מנה נפקו למפרי בעלמא ולאתקיימא בארעא ואלמלא דנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא וכלא כגוונא דלעילא מגו תיבה נפקי לעילא מגו תיבה נפקי לתתא דא כגוונא דא (מגו הכא) [והכא] אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא דבגיני כך כתיב [(משלי ה טו) ונוזלים מתוך בארך וכתיב (בראשית ו י) ויולד נח שלשה בנים א"ר יהודה וגו'[טו]]

מאיר הזהר

א. שנובע מלמטה אור הנשמות של צדיקים במעשיהם הטובים פקודי רנט (ד"א). **ב.** פרדס בשער מהות והנהגה ולקמן תולדו' קלה קלו (ד"א). **ג.** מלכות (רח"ו). מצוה לאדם שיתקן מעשיו עד שיזכה לשתות מבורך שהוא שפע של המלכות וכן יקבל ג"כ מחג"ת שהם נוזלים מתוך בארץ והכוונה שישתדל האדם לקבל שפע מחגת"ם שהם ד' רגלי המרכבה (מ"מ). פי' מלכות דוד הוא בחינתה. ז"ח (נ"א). הענין דמים הוא בסט' דאתייהיבת מסט' דימינא כדאיתא בז"ח שיה"ש, וזהו ונוזלים של אברהם תשתה מיצחק ע"י יעקב שהוא מקבל מהם וכ"ז הולך על לשון הראשון רק שכאן ביאר בפרטיות הג' אבות ושם ביאר הבאר ג' אבהן בכללא וזה אתפרש הפסוק הנ"ל טוב איש שהוא טוב בעטרוי חונן ומלוה לבירא דל"ל מגרמא כלום, יכלכל דבריו הוא בארא והן ג' מדות של האבות ולזה אמר דבריו בלשון רבים ולכן בזה אמר יכלכל שזה שייך אף בעשירים ותמיד יכלכל אותם שאינם חסרים כמו ויכלכל כו' לפי הטף. משא"כ לסט' דדוד שאינו רק מלוה וחונן כמו לענייים ואלו במשפט (יהל אור). **ד.** דכתיב מי ישקני מים מבור בית לחם שכן דוד נתאווה לשתות ממימי מדתו דהיינו המלכות הנקרא בור אשר היא בית לחם בית והיכל לתת' הנק' לחם מן השמים: ונוזלים דא אברה' חסד ממי החסד דאיהו באמצעיתא שכן הוא בסוד קו האמעי ברית התיכון: דאיקרי באר מים חיים פי' באר דההוא מים חיים דבינה הא בהא קרא אשתכח וכו' ושיעור הכתו' שתה מים וגו' כלומ' שתה מימי ההשפעה ע"י שתחבר המלכו' עם אלו המדו' יחד: אלא כד עייל רוחא בה דהיינו רוח תאוה להתקשר בזכר: וכלא אתעביד תיאובתא חדא מהכל נתהווה הנשמה דתיאובתא דיליה עביד נפש ותיאובתא דילה עביד נפש ואתכליל תיאובתא בתיאובתא ואתעביד רעותא חדא בלא פירודא דהיינו הנשמ' כלולה מדכר ונוקבא כנז' בפ' לך לך דף פ"ה ודא הוא רעו דכלא אפי' המדות שהם בעלי הדין רוצים בענין זה כי בזה הם מתקיימי' הדינין בסוד עדונא דשייפין כנז' בפ' ויחי דף רמ"ז (זה"ח) (ש"נ). **ה.** חסד אל שבאבות (רח"ו). **ו.** ת"ת (רח"ו). **ז.** גבורה (רח"ו). שהמלכות בניינה מהגבורות (מ"מ). **ח.** תרומה קעג ע"ב ולהלן רמד ע"ב (ד"א). **ט.** כפל ה' לשונות נגד ה' בחי' שמקבלת המלכות מז"א והם נרנח"י כנודע שכל פרצוף תחתון נעשים לו נרנח"י מפרצוף שלמעלה ממנו (מ"מ). **י.** יב מ ע"ב ע ע"א עו ע"ב פד ע"ב צב ע"א ק ע"א קלו ע"ב קעח ע"א ע"ב ס"ת (ד"א). **יא.** לקמן קלב ע"ב (ד"א). **יב.** כי הם בחוזק גבורות גשמים (רח"ו). **יג.** כי משה הוא מלגאו (רח"ו). **יד.** להפרות ולהרבות בעולם (ד"א). **טו.** ככתוב בדף סב ע"א (הערת הזוהר, וכן הוא בדרך אמת).

ספר הזהר

ותשחת הארץ לפני האלהי"ם (בראשית ו יא) א"ר יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהי"ם אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדין לפני האלהי"ם[ט] כתיב רבי יוסי אמר אנא אפכא אמרית[י] ותשחת הארץ לפני האלהי"ם בקדמיתא לפני האלהי"ם דלא הוו עבדי באתגלייא לפני האלהי"ם עבדו ולא לפני בני נשא ולבסוף עבדו [באתגליא הה"ד (שם) ותמלא הארץ חמס דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא] ובגין כך בתרי גווני אמר קרא[י]

אלה תולדות נח רבי אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה כל בני עלמא דאתילידו לבתר אקרון בני האדם ולא לשבחא אקרון הכי אלא כמאן דאמר בנוי דההוא דעבר על פקודא דמריה כיון דאתא נח אקרון [בני עלמא] (בנוי דעלמא) על שמיה דנח תולדות נח לשבחא דקאים לון בעלמא ולא תולדות דאדם דאעבר לון מעלמא[יא] וגרים מותא לכלהו

א"ל רבי יוסי אי הכי הא כתיב לבתר וירד יהו"ה לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם בני האדם כתיב ולא כתיב בני נח [אמר ליה] בגין דאדם (דחטא) [חטא] קמי מריה טב ליה דלא אברי ולא יכתוב עליה האי קרא אלא תא חזי כתיב (משלי י א) בן חכם ישמח אב[כ] כד ברא טב כל בני עלמא דכרין ליה לאבוי לטב וכד איהו ביש כלא דכרין ליה לאבוי לביש אדם בגין דחטא ועבר על פקודא דמריה כד אתו אינון דמרדו במריהון מה כתיב (בראשית יא ה) אשר בנו בני האדם בנוי[כא] דאדם קדמאה דמרד במריה ועבר על פקודיה ובגיני כך אלה תולדות נח אלה ולא קדמאי אלה דנפקו [ועאלו] מגו |גו| תיבה [ואפיקו תולדין לעלמא |לעלמין|] ולא תולדות אדם דנפק מגנתא דעדן ולא אפיק לון מתמן

תא חזי אילו אפיק אדם תולדות מגנתא דעדן לא ישתצון לדרי דרין[כב] ולא אתחשך נהורא דסיהרא לעלמין[כג] וכלהו הוו קיימין לעלמין ואפילו מלאכי עלאי לא קיימי קמייהו בנהורא וזיוא [דחכמתא] (וחכמתא) [כמה דאת אמר בצלם אלהי"ם ברא אותו (שם א כז)] אבל כיון

תרגום

"ותשחת הארץ לפני האלהים". אמר רבי יהודה, כיון שכתוב "ותשחת הארץ", למה "לפני האלהים", אלא כיון שעשו חטאיהם בגלוי לעיני הכל, אז כתוב "לפני האלהים". רבי יוסי אמר, אני אמרתי הפוך, "ותשחת הארץ לפני האלהים", בהתחלה לפני האלהים שלא היו עושים בגלוי, לפני האלהים עשו ולא לפני בני אדם, ולבסוף עשו בגלוי, זהו שכתוב "ותמלא הארץ חמס", שלא היה מקום בכל הארץ שלא היה בגלוי, ובגלל כך אמר הפסוק בשני אופנים.

"אלה תולדת נח". רבי אבא אמר, מיום שעבר אדם על מצות רבונו, כל בני האדם שנולדו אחר כך נקראו בני האדם. ולא לשבח נקראו כך, אלא כמו שאמר בנו של אותו שעבר על מצות רבונו. כיון שבא נח, נקראו בני העולם על שם נח, תולדת נח לשבח, שהעמידם בעולם, ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם וגרם מות לכלם.

אמר לו רבי יוסי, אם כך, הרי כתוב אחר כך "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם", "בני האדם" כתוב, ולא כתוב בני נח. אמר לו, משום שאדם (שחטא ד"א חטא) לפני רבונו, טוב לו שלא נברא ולא יכתב עליו הכתוב פסוק זה. אלא בא וראה, כתוב "בן חכם ישמח אב", כאשר הבן טוב, כל בני העולם זוכרים את אביו לטוב, וכשהוא רע, כולם זוכרים את אביו לרע. אדם, משום שחטא ועבר על מצות רבונו, כשבאו אותם שמרדו ברבונם, מה כתוב, "אשר בנו בני האדם", בניו של אדם הראשון שמרד ברבונו ועבר על מצותו, ולכן "אלה תולדת נח" אלה ולא הראשונים, אלה שיצאו ונכנסו לתוך התיבה והוציאו תולדות לעולמים, ולא תולדות אדם שיצא מגן עדן ולא הוציא אותם משם.

בא וראה, אִלו הוציא אדם תולדות מגן עדן, לא היו נכלים לדורי דורות, ולא נחשך אור הלבנה לעולמים, וכולם היו קיימים לעולמים, ואפילו מלאכים עליונים לא עמדו לפניהם באור וזיו וחכמה, כמו שנאמר "בצלם אלהים ברא אותו". אבל כיון

מאיר הזהר

ט"ז. פי' שעודם חוטאים בסתר לא נודעה מיעותם ושלא היו מקפידים להרשיע, אבל כיון שעשו בגלוי אז הורו שלא היה מי שמכיר חטאם אלא ה', כי הם לא היו מתשבים במה היו חוטאים (רמ"ז). והכי פי' הכתוב ותשחת הארץ כ"כ בפרהסיא כמו שכל הדברים הם גלויים לפני האלקים. ז"ח (נ"ח). **י"ז.** כוונתו שאין זה סיום העוונות אלא שבדרך כלל הודיע כל סדר עוונם מתחילה ועד סוף, ושתחילה התחילו בלינעא לדחות רגלי השכינה השוכנת בעולם, מלא כל הארץ כבודו, וזהו האלקים בה' הידיעה, דהיינו השכינה המצויה בעולם הזה והמתפשטת בכל מקום, ולעומת כן אמר, אנא איפכא אמרי, וילה שרבי יהודה פירש לפני המעלה העליונה של שם אלקים, ורבי יוסי מפרשו על היותר תחתונה והיא מלכות שבמלכות עשיה, וזהו ותשחת הארץ, זו התחתונה, לפני האלקים, המתפשטת בה (רמ"ז). **י"ח.** פי' ותשחת הארץ לפני האלהים שהיו עושים מעשיהם בסתר ולבסוף עשו בגלוי דכתיב ותמלא הארץ חמס (מ"מ). **י"ט.** פי' מעולם הקדושה והפילם תוך הקלי' והוכרחו למות להתקן (מ"מ). **כ.** האדם גורם להמשיך לבנו נשמה בעת ההולדה והכל לפי מעשיו וכפי כשרותו ואם הוא פגום גורם נשמה לבנו מעין הפגם ההוא עד שכמעט באותו פגם שפגם אביו פוגם בנו, אם לא שיגביר בעצמו עד שיטבל הפגם ההוא (אור יקר נח ש"א סי' ה). **כא.** עה ע"א (הערת הזוהר). **כב.** פי' אלו היה ממתקין להזדווג עד שבת שאז היו העולמות נכללים באימא והיה ממשיך הנשמות מאו"א עץ החיים ואז כבר היה מתבטל הרע מעץ הדעת והיה כולו טוב (מ"מ). **כג.** שהיו זו"ן פב"פ בכל קומתם הגדולה (מ"מ).

דף סא ע"א[1]

תרגום

שגרם החטא ויצא מגן עדן ועשה תולדות בחוץ, לא התקיימו בעולם ולא היו כראוי. אמר רבי חזקיה, וכי איך יכלו לעשות תולדות שם, שהרי אלמלא לא נמשך עליו יצר הרע וחָטָא, הוא היה מתקיים בעולם לבדו ולא יעשה תולדות, כדוגמא זו, אלמלא שחטאו ישראל בעגל והמשיכו עליהם יצר הרע, לא היו עושים תולדות לעולמים ולא יבאו דורות אחרים לעולם.

אמר לו, אלמלא לא חטא אדם, לא יעשה תולדות כדוגמא זו מצד של יצר הרע, אבל יעשה תולדות מצד של רוח הקודש, שעכשיו אינו עושה תולדות אלא מצד היצר הרע, ומשום שכל תולדות בני האדם כולם מן הצד של יצר הרע, לכן אין להם קיום, ואי אפשר להם להתקיים, שהצד האחר מעורב בהם (ואפשר להם בצד האחר). אבל אלמלא לא חטא אדם ולא גורש מגן עדן, היה עושה תולדות מצד של רוח הקודש, שקדושים כמלאכים עליונים עומדים לדורי דורות כדוגמא שלמעלה, כיון שחטא והוליד בנים מחוץ לגן עדן ולא זכה להוציאם מן הגן, לא התקיימו אפילו להשתרש בעולם הזה, עד שבא נח שהוא צדיק ונכנס בתיבה, ומהתיבה יצאו כל דורות העולם, ומשם התפזרו לכל ארבע רוחות העולם.

"וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה". למה נשחתה, משום "כי השחית כל בשר את דרכו", כמו שנאמר. רבי חייא פתח פסוק ואמר, "וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה". בא וראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחזקת ונמצאת בה כל השמחה, למה, משום שהשכינה שורה על הארץ, ואז הכל, עליונים ותחתונים בשמחה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז כביכול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ מושחתת, שהרי השכינה

פרשת נח

ספר הזהר

דגרים חטאה ונפק איהו מגנתא דעדן ועבד תולדות לבר לא אתקיימו בעלמא ולא הוו כדקא חזי א"ר חזקיה וכי היך יכלין למעבד תולדות[א] תמן דהא אלמלא לא אתמשיך עליה יצר הרע וחטא אתקיים איהו בעלמא בלחודוי ולא יעביד תולדות כגוונא דא אלמלא דחבו ישראל [בעגלא ואתמשיכו] (ואמשיך) עלייהו יצר הרע לא עבדו[ב] תולדות לעלמין ולא ייתון דרין אחרנין לעלמא

א"ל[ג] אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות כגוונא דא מסטרא דיצה"ר אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצה"ר ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע בגין כך לית לון קיום [ואפשר[ד] לון לאתקיימא דסטרא אחרא אתערב בהו] |נ"א| ואפשר לון בסטרא אחרא אבל[ה] אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרך מגנתא דעדן [הוה] עביד תולדות מסטרא דרוח קודשא דקדישין כמלאכי עלאי קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא כיון דחטא[ו] ואוליד בנין לבר מגנתא דעדן ולא זכה לאפקא לון[ז] מגנתא לא אתקיימו אפילו לאשתרשא[ח] בעלמא דא עד דאתא נח [דאיהו צדיק] ועאל בתיבה ומן תיבה נפקו כל דרין דעלמא ומתמן אתבדרו[ט] לכל ארבע רוחי עלמא

וירא אלהי"ם את הארץ והנה נשחתה[י] אמאי נשחתה[יא] בגין כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר רבי חייא פתח קרא ואמר (יונה ג י) וירא אלהי"ם את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה תא חזי בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא כדין ארעא[יב] אתתקפת וכל חידו אשתכחת בה[יג] מאי טעמא בגין דשכינתא שריא על ארעא וכדין כלא עילאי ותתאי בחדוה וכד בני נשא מחבלן ארחייהו[יד] ולא נטרי פקודי אורייתא[טו] וחטאן קמי מאריהון[טז] כדין כביכול דחיין לה לשכינתא מעלמא[יז] ואשתארת ארעא מחבלא דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עלה

מאיר הזהר

א. עי' ע"ז ה ע"א: בואו ונחזיק טובה לאבותינו שאלמלא הן לא חטאו אנו לא באנו לעולם שנאמר אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם חבלתם מעשיכם אכן כאדם תמותון וגו' למימרא דאי לא חטאו לא הוו מולדו והכתיב ואתם פרו ורבו עד סיני בסיני נמי כתיב לך אמור להם שובו לכם לאהליכם לשמחת עונה וכו' לא תימא אנו לא באנו לעולם אלא כמי שלא באנו לעולם, ע"כ. נמצא כפי קס"ד אלמלא לא חטאו ישראל לא יהיו תולדות כיון שהם כמלאכי השרת וזו היא סברת ר' חזקיה (מ"מ). **ב.** במדבר קפט ע"א (הערת הזוהר). **ג.** עמ"ש בגמ' ע"ז דף ה' ועי' דף נ"ב ע"ב בהגהה למטה והרמ"ק הקשה בל' זה וביאר יפה כל הלשון באורך הביאו יודעי בינה. מאי"ן (נ"א). **ד.** ואי אפשר (דפ"ו). **ה.** ואי אפשר לון לאתקיימא דסטר' אחרא אתערב בהון אבל וכו' ה"ג (ש"נ). **ו.** כגוונא דלעילא ולא הוה אשתכח בהו יצה"ר כיון דחטא וכו' ה"ג (ש"נ). **ז.** ולא זכה לאפקא לון מתמן הכונה שאדם הוליד בנים בג"ע כמשז"ל עלו למטה שנים וירדו ז' והיו נעשים ברותניות אח"כ כשחטא אדם לא היה יכול להוציא משם לפי שהם היו רוחניים ולא היו יכולים לצאת לעולם הגשמי לכך הוצרך אח"כ לידע את אשתו כמ"ש וידע אדם את חוה אשתו ועשה להם גופים גשמיים ונתלבשו באותם גופים וז"ש ולא זכה לאפקא לון לעלמ'. ממורי נר"ו (ש"נ). **ח.** אפי' לאשתרשא בעלמא דא כלומ' להיות להם בעוה"ז שורש וענף ובנים אחריהם אלא כלם נשטפו במבול הם ובניה' וכל אשר להם. זה"ח (ש"נ). **ט.** ומשם נפוצו (ד"א). אבל לא נימותו בדור המבול וזה הועיל להם יציאת התיבה. ז"ח (נ"א). **י.** שייך לקמן ריש דף סב (הערת הזוהר ודרך אמת). פי' אם ההשחתה בארץ לשתוק מכי השחית כל בשר ואי ההשחתה מכל בשר לימא וירא אלקים כי השחית כל בשר ואם ב' לימא והשחית ותי' דאינן ב' חולקות אלא זו נותן טעם לזו. ואפ' שהוא כדמפרש לקמיה. הרמ"ק. י"ב (נ"א). **יא.** כביכול העוונות פוגעין ומתישין כח של מעלה (רח"ו). **יב.** היא המלכות שמתקשת במעשה התחתונים וכו' היא הארץ שלנו (מ"מ). **יג.** היינו רבוי שפעה בשמחה לתחתונים כי שמחת בעלי הטבע להיות טבעם שלם (אור יקר). **יד.** השחתת הדרך באותם העונות (אור יקר). **טו.** אח"כ משחיתים יותר, שאינם מקיימים מצות עשה (אור יקר). **טז.** אח"כ עוברים על לא תעשה (אור יקר). **יז.** היא אינה רוצה ללכת והם דוחים אותה (אור יקר).

ספר הזהר

וכדין אתחבלת[יח] מאי טעמא אתחבלת בגין דשריא רוחא אחרא עלה דמחבלא עלמא [ועל דא אמרינן דישראל יהבי עוז לאלהי"ם דמקיימי עלמא אלהי"ם דא שכינתא ואם ח"ו |אי| ישראל ישתכחו חייבין מה כתיב (תהלים נז ו - ז) רומה על השמים אלהי"ם וכו' משום דרשת הכינו לפעמי כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם כרו לפני שוחה [נפלו בתוכה סלה] |וגו'| כגוונא דדור המבול דבגין [ה]חמס דהות ביניהון |הות ביניהון| שנאה ודבבו] (שנאה) יכול אף בארעא דישראל כן[יט] והא תנינן ארעא דישראל לא שריא עלה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא בר קב"ה בלחודוי תא חזי דארעא דישראל הכי הוא דלא שריא עלה[כ] ממנא ולא שליחא אחרא בר קב"ה בלחודוי אבל שעתא חדא שריא עלה לחבלא בני נשא[כא] מנלן מדוד דכתיב (ד"ה א כא ו) וירא דוד את מלאך יהו"ה וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלם וכדין אתחבלת ארעא

א"ר אלעזר אפילו בהיא שעתא קב"ה הוה כתיב הכא מלאך יהו"ה וכתיב התם (בראשית מח טז) המלאך הגואל אותי וכתיב (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהי"ם הן לטב והן לביש קב"ה שליט עלה לטב בגין [דלא אתמסרא תחות] דשאר ממנן וכל דיירי עלמא יכספון מן עובדייהו[כב] לביש בגין דלא יחדון אינון לשלטאה עלה ואי תימא (לא) והא כתיב (איכה א י) כי ראתה גוים באו מקדשה וחריבו ביתא[כג] ואי לאו שלטין אינון ממנן לא אתחרב מקדשא תא חזי כתיב (שם כא) כי אתה עשית וכתיב (שם ב יז) עשה יהו"ה אשר זמם[כד]

תא חזי כתיב (בראשית ו יב) וירא אלהי"ם את הארץ והנה נשחתה נשחתה ודאי[כה] כמה דאתמר הכי נמי (יונה ג י) וירא אלהי"ם את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה דהא כדין ארעא קראת לעילא [וסליקת בסליקו עלאה] ומקשטא אנפהא[כו] כנוקבא דמקשטא לגבי דכורא הכי נמי ארעא [דהא גדילת בנין זכאין למלכא[כז] והכא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב] (ובג"כ) וירא אלהי"ם את הארץ והנה נשחתה כאתתא דאסתאבא ואסתירת אנפהא מבעלה ובזמנא דאסגיאו חובי בני נשא באתגליא ארעא שויתא אנפהא כנוקבא דלית לה כסופא מכלא כמה דאת אמר (ישעיה כד ה) והארץ חנפה תחת יושביה ועל דא |וירא כי| נשחתה ודאי מאי טעמא בגין כי השחית כל

תרגום

נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחתת. ולמה נשחתת, משום ששורה רוח אחרת עליה שמחבלת את העולם. ועל זה אומרים, שישראל נותנים עוז לאלהים שמעמידים את העולם, "אלהים" זו שכינה. ואם חס ושלום, אם ישראל ימצאו רשעים, מה כתוב, "רומה על השמים אלהים וגו'", משום ש"רשת הכינו לפעמי, כפף נפשי" בסבת חמס ושנאת חנם, "כרו לפני שוחה וגו'", כדוגמא שבדור המבול, שמשום החמס שהיה ביניהם, היתה ביניהם שנאה ואיבה. יכול אף בארץ ישראל כן, והרי שנינו שארץ ישראל לא שורה עליה רוח אחרת ולא ממונה אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא בלבדו. בא וראה שארץ ישראל כך היא שלא שורה עליה ממונה ולא שליח אחר פרט לקדוש ברוך הוא לבדו, אבל שעה אחת שורה עליה להשחית את בני האדם. מְנַיִן לנו, מדוד, שכתוב וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ואז נשחתה הארץ.

אמר רבי אלעזר, אפילו באותה שעה הקדוש ברוך הוא היה. כתוב כאן "מלאך ה'", וכתוב שם "המלאך הגואל אותי", וכתוב "ויסע מלאך האלהים", הן לטוב הן לרע שולט עליה הקדוש ברוך הוא. לטוב, משום שלא נמסרה תחת שאר הממונים, וכל דיירי העולם יתביישו ממעשיהם. לרע, כדי שלא ישמחו אלה לשלוט עליה. ואם תאמר, (לא) והרי כתוב "כי ראתה גוים באו מקדשה", והחריבו ביתה, ואם לא שולטים אותם ממונים, לא נחרב המקדש. בא וראה, כתוב "כי אתה עשית", וכתוב "עשה ה' אשר זמם".

בא וראה, כתוב "וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה", נשחתה ודאי, כמו שנאמר. כך גם "וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה", שהרי אז הארץ קוראת למעלה ועולה בעליה עליונה ומקשטת פניה כנקבה שמתקשטת אל הזכר, כך גם הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים למלך. ועכשיו שלא שבו דור המבול, מה כתוב, "וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה וגו'", כאשה שנטמאה והסתירה פניה מבעלה, ובזמן שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי, הארץ שמה פניה כנקבה שאין לה בושה מכל, כמו שנאמר "והארץ חנפה תחת יושביה", ועל זה "וירא וגו'" "והנה נשחתה" ודאי. ולמה, משום "כי השחית כל

מאיר הזהר

יח. כיון שאינה דבקה בסבתה אין לך השחתה גדולה מזו (אור יקר). **יט.** הן אמת שא"י עדיפא משאר ארצות בעת שלא אמנם בעת דין שמא יהיה שוה לשאר ארצות (אור יקר). **כ.** פד ע"ב (הערת הזוהר). **כא.** בא"י לא יעמד אלא כדי מעשה העונש אבל בחו"ל כיון שהוא שעת חירוס משכן עצמו שם עם היות שכבר עשה מעשה (אור יקר). **כב.** יבושו ממעשיהם (ד"א). **כג.** עי' הקדו"ש כז ע"ב באבני מילואים מש"כ כאן לעניין חרבן הבית. **כד.** החילוק שבין א"י לחו"ל הוא כי בא"י הקב"ה עם המחבל כדי שלא יעשה יותר מצויו (אור יקר). **כה.** שההשחתה של א"י הוא היות הדין נפעל בה לא סילוק שכינה כדפי' בחו"ל ובחו"ל נשחתה יהיה על דרך ההוא (אור יקר). **כו.** היינו אל השכינה כי דבר זה נאוס אליה (אור יקר). **כז.** ז"א (אור יקר).

פרשת נח

תרגום

בשר את דרכו על הארץ".

רבי אלעזר הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. כיון שראה אותו, התקין לו מרבד של כסוי במקלות עצים וישבו. אמר לו חמיו, אפשר ששמעת מאביך [פירוש על] זה שכתוב "עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם". אמר לו, הרי פרשוה החברים, "בצע אמרתו", שקרע האדרת שלו. "אשר צוה מימי קדם", שהרי אותה האדרת צוה מאותם ימים ראשונים עליונים, וביום שחרב בית המקדש קרע אותה, משום שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו, וקרע אותה. אמר לו, "עשה ה' אשר זמם", וכי מלך חושב (קודם) להרע לבניו טרם שיבאו לחטוא. אמר לו, [משל] למלך שהיה לו כלי יקר, ובכל יום היה פוחד עליו שלא ישבר, והיה מסתכל בו והיה מתוקן בעיניו. לימים בא בנו והרגיז את המלך. לקח המלך אותו כלי יקר ושבר אותו. זהו שכתוב "עשה ה' אשר זמם".

בא וראה, מיום שנבנה בית המקדש היה הקב"ה מסתכל בו והיה חביב עליו הרבה, והיה פוחד על ישראל שיחטאו ויחרב בית המקדש. וכך בכל פעם שהיה בא אצל בית המקדש, היה לובש אותה אדרת. אחר שגרמו החטאים והרגיזו לפני המלך, נחרב בית המקדש וקרע אותה האדרת (וקרע אותה האדרת ונחרב בית המקדש). היינו שכתוב "עשה ה' אשר זמם". "בצע אמרתו וגו'" (האמרתו הזו בתחלה ישבה בראש אמיר, והרי התעטרו עטרה לראש ואילן נאה לפניו, והיא מימי קדם ודאי, ואז עצבות לפניו בבתים החיצונים ודאי, ו"הן אראלם צעקו חוצה",

ספר הזהר

בשר את דרכו על הארץ[מ]

רבי אלעזר אזל לגביה[נ] דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי כיון דחמא ליה אתקין ליה תופסיתא[ג] (ס"א טופסיסא) דקומרא[ד] במטון דקולפא[ה] ויתיבו א"ל חמוי אפשר דשמעת מאבוך[ו] האי דכתיב (איכה ב יז) עשה יהו"ה אשר זמם בצע אמרתו[ז] אשר צוה מימי קדם א"ל הא אוקמוה חבריא בצע אמרתו דבזע[ח] פורפירא[ט] דיליה אשר צוה מימי קדם[י] דהא פורפירא פקיד לה מאינון יומי קדמאי[יא] עלאי וביומא דאתחריב בי מקדשא בזע לה[יב] בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה[יג] ותיקונא דיליה[יד] ובזע ליה א"ל עשה יהו"ה אשר זמם[טו] וכי מלכא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד לא ייתון למחטי א"ל למלכא דהוה ליה מאן יקר ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר והוה מסתכל ביה ותקין בעינוי ליומין אתא בריה וארגיז ליה למלכא נטל מלכא ההוא מאן יקר ותבר ליה ההי"ד (שם) עשה יהו"ה אשר זמם

תא חזי מן יומא דאתבני בי מקדשא הוה קב"ה מסתכל ביה וחביב עליה סגי והוה דחיל עלייהו דישראל דיחטון ויחרב בי מקדשא וכן בכל זמנא דהוה אתי [לגבי בי מקדשא] (לגביה)[טז] הוה לביש ההוא פורפירא[יז] לבתר דגרמו חובין וארגיזו קמי מלכא (אתחרב בי מקדשא ובזע ההוא פורפירא) [ובזע ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא] היינו דכתיב (שם) עשה יהו"ה אשר זמם בצע אמרתו וגו' ([נ"א] [יח] האי אמרתו בקדמיתא יתבא בראש אמיר והא אתעטרו עטרא לרישא ואילן נאה לפניו[יט] ואיהי מימי קדם[כ] ודאי וכדין[כא] עציבו קמיה בבתי בראי[כב] ודאי והן (ישעיה לג ז)

מאיר הזהר

מ. עיין בפרדס שער ח פ' יב דף מ ע"א (ד"ה). **נ.** רבי אלעזר אזל לגביה דרבי יוסי וכו' ה"ג אתקין ליה תופסיתא דקומרא ונראה כפי הענין הם מלעות משובות של משי ורקמה שיושבים עליהם הפחות והסגנים (ש"נ). **ג.** מרבדים (ד"א). **ד.** מכסה (ד"א). **ה.** מקלות עצים ור"ל שתקן בדמות חופה דהיינו מרבדים אחוזים בעצים ומכסה תקן עליהם מלמעלה וישבו שם ביחד לעסוק בתורה (ד"א). **ו.** עי' ש"נ בסוף הספר. **ז.** שר"ל שלא לבש אותו מלבוש הנק' אמרתו היא מלכות נקרא כן ועכשיו בזע ההוא פורפירא ולא לבש וכדין עליב קמי' בבתי בראי (רמ"ו). **ח.** בארתי לעיל פ' בראשית ועי' בפרדס שער מהות והנהגה (ד"א). **ט.** מלכות דבריאה אלה"ים דהכי"ן (יהל אור), מלכות (מ"מ). ה"ס מלבוש, גימ' משמ"ל השומר את הקדושה שלא תהנה משם קליפת נוגה הסובבת המשמ"ל (מ"מ). **י.** מלכות דקיימא על י"ב בקר שהן י"ג מיקונים עם היס והן מי"ג מיקונים דא"א שהן נק' ימי קדם כמ"ש באד"ר, ומשם שורש המלכות (יהל אור). **יא.** פי' זוה א"ס ב"ה שתהיה יניקתה והתגדלה מו"ק דז"א (מ"מ). **יב.** ולרך אותה הקריעה יצא אור לחילונים ויתן להם כח לשלוט בבית המקדש (מ"מ). **יג.** שבו מתכבד לעיני החילונים (מ"מ). יקרא דיליה בסוד ובהיכלו כלו אומר כבוד כנז' בפ' פנחס דף ו"ן בענין קידוש החדש וכן נק' כבוד כאומ' כי מלא כבוד ה' את בית ה' (ש"נ). **יד.** פי' המלכות מלבשת לז"א מהחזה ולמטה והיא מכסה אותו וסוד הלבוש נקרא יקר כי תרגום כבוד יקר ור"י קרי למאני מכבדותי וסוד התיקון הוא הלבוש כנודע (מ"מ). שלא ישלטו זרים בקודש (מ"מ). ותיקונא דיליה כי כל השרוי בלא אשה אינו אדם ולא אתתקן (ש"נ). **טו.** א"ל חמוי עשה ה' אשר זמם ה"ג ופי' ר' אלעזר לא חש לתרץ כי אם הקושיא העלמית ובתירולה חשב שכבר הבין חמיו והוא לא הבין עדיין כי הוה ס"ד שהן ב' דברים א' עשה ה' אשר זמם וא' בצע אמרתו ונתתרץ לו א' והוקש לו האחרת עד שחזר לייחש בדרך משל ומליצה שהכל א' (ש"נ). **טז.** פי' מתיחד עם המ' ד' בגדי לבן ד' אותיות הוי' בד' בגדי זהב ד' אותיות אדנ"י כנזכר בתיקונים (נ"א). **יז.** עי' ש"נ בסוף הספר. **יח.** האי אמרתו עד וגו' אינו מהזוהר כ"א מספר הבהיר כך שמעתי גם בפקודי איתא כה"ג על פסוק נפלה עטרת ראשנו. ז"ח עש"ב (נ"א). אינו מהזוהר - והוא ממז"ח מ ע"ג (לש"ו). ועי' הקדו"ש כז ע"ב. **יט.** ואילן נאה לפניו שבהיותה עטרת בעלה תגא דש"ת נמצא אילן נאה שהוא הת"ת לפניו למט' ממנו על דרך ריש לקיש הוה יתיב קמיה דר' יוחנן על שהיה תלמידו ולמטה ממנו קרי ליה לפניו. א"נ אילן נאה היינו היסוד דאיקרי יפה נוף וגו' היה לפניו כלומר למטה ממנ' בכנז' (ש"נ). **כ.** ואיהי מימי קדם כי בהיותה אז בסוד אשת חיל עטרת בעלה היתה נשפעת וזוגי' מימי קדם כדפי' (ש"נ). **כא.** וכדין כלומ' ועתה אחר החרבן עציבו קמיה וכו' כלומ' ירדה במקום העצבון והדאגה וז"ש בבתי בראי בר מהיכלין כנז' בתיקונים דף ט"ז וכ"ב וזהו תולה (ש"נ). **כב.** עי' לקמן קסג ע"א ועי' שמות יח רע"א ועי' ויקרא טו ע"ב (לש"ו). "בתי גוואי" הוא כינוי לאו"א (שער מ פרק ט').

ספר הזהר

אראלם צעקו חוצה (שם כב) ויקרא יהו"ה צבאות ביום ההוא וגו') היינו בזמנא דאתחריב בי מקדשא אבל בזמנא אחרא[כג] לית חדוה קמי קב"ה[כד] כזמנא דאתאבידו חייבי עלמא ואינון דארגיזו קמיה הה"ד (משלי יא י) ובאבוד רשעים רנה[כה] וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא חדוה ותושבחתא קמי קב"ה

[**ואי** תימא הא תנינן דלית חדוה קמי קב"ה] כד איהו עביד דינא בחייביא אלא תא חזי בשעתא דאתעביד דינא בחייביא חדוון ותושבחן[כו] קמיה על דאתאבידו מעלמא והני מלי כד מטא ההוא זמנא[כז] דאוריך לון ולא תאבן לגביה מחובייהו אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו (ועד) דלא אשתלים[כח] חובייהו כמה דאת אמר (בראשית טו טז) כי לא שלם עון האמורי עד הנה כדין לית חדוה קמיה [ובאיש קמיה] על דאתאבידו[כט]

ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי עביד בהו דינא אלא [אינון |גרמין| בישא לגרמייהו דהא] קב"ה לא עביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו אלא בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון[ל] ובגין כך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא בלא זמנא ודא הוא דאבאיש קמיה[לא] [ובגין כך אטבע] (דטבע) מצראי בימא ואוביד שנאיהון דישראל בימי יהושפט [וכן כלהו] דהא בגיניהון דישראל אתאבידו בלא זמנא[לב] אבל כד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא תבו כדין חדוה ותושבחתא קמיה על דאתאבידו מעלמא בר בזמנא דאתחריב בי מקדשא דאע"ג דאשתלים זמנא דלהון דארגיזו קמיה לא הוה חדוה קמיה ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא

כי לימים עוד שבעה[לג] אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וגו' (בראשית ז ד) רבי יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה מאי עבידתייהו אלא ארבעים יום לאלקאה חייבי עלמא וכתיב (דברים כה ג) ארבעים יכנו לא יוסיף לקבל ארבע סטרי עלמא[לד] לכל חד עשרה בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא אתברי ועל דא ומחיתי את כל היקום ואצטריך ארבעים לאלקאה ולאתמחי עלמא

רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון א"ל האי [קרא] (דקאמרי) דכתיב (בראשית ו יא) ותשחת הארץ

תרגום

"ויקרא ה' צבאות ביום ההוא וגו'"). היינו בזמן שנחרב בית המקדש, אבל בזמן אחר, אין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כמו זמן שאובדים רשעי העולם ואותם שהרגיזו לפניו, זהו שכתוב "ובאבוד רשעים רנה". וכן בכל דור ודור שעושה דין ברשעי העולם, שמחה ותשבחות לפני הקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר, הרי שנינו שאין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כשהוא עושה דין ברשעים. אלא בא וראה, בשעה שנעשה דין ברשעים, שמחות ותשבחות לפניו על שנאבדו מהעולם, והיינו רק כשמגיע אותו זמן שהמתין להם ולא שבו אליו מחטאיהם, אבל אם נעשה בהם דין טרם שהגיע זמנם, (ועד) שלא נשלם חטאם, כמו שנאמר "כי לא שלם עון האמורי עד הנה", אז אין שמחה לפניו, ורע לפניו על שנאבדו.

ואם תאמר, למה עושה בהם דין טרם שהגיע זמנם, אלא הם גרמו רע לעצמם, שהרי הקדוש ברוך הוא אינו עושה דין בטרם מגיע זמנם, אלא משום שמשתתפים עם ישראל להרע להם, ולכן עושה בהם דין ומאבדם מהעולם שלא בזמנם. וזהו שרע לפניו. ולכן הטביע מצרים בים, והאביד שונאי ישראל בימי יהושפט, וכן כולם, שהרי משום ישראל נאבדו לפני זמנם. אבל כשהושלם הזמן שחכה להם ולא שבו, אז חדוה ותשבחת לפניו על שאבדו מהעולם, פרט לזמן שחרב בית המקדש, שאף על גב שהושלם הזמן שלהם שהרגיזו לפניו, לא היתה שמחה לפניו. ומאותו זמן לא היתה שמחה לפניו למעלה ולמטה.

"כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וגו'". רבי יהודה אמר, ארבעים יום וארבעים לילה הללו, מה מעשיהם. אלא ארבעים יום להלקות רשעי העולם, וכתוב "ארבעים יכנו לא יוסיף", כנגד ארבעה רוחות העולם, לכל אחד עשרה, משום שאדם נברא מארבעה רוחות העולם, ועל זה "ומחיתי את כל היקום". וצריך ארבעים להלקות ולמחות את העולם.

רבי יצחק היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, פסוק זה (שאמרו) שכתוב "ותשחת הארץ

מאיר הזהר

כג. מפני שהרשעים גורמים קושי הדינים וריבוי הסיגים ומונעים שלימות הזווג העלון שעניינו ביסוס הגבורות שהיא השמחה השלימה בסוד יי"ן משמח הה"ד ובאבוד רשעים רנה (מ"מ). **כד.** קמי דקב"ה ואי תימא הא תנינן דלית חדוה קמי קב"ה כד איהו עביד ה"ג (ש"נ). **כה.** באדם יש כח יפה ליעלוי מ"ן שהוא מציאות השמחה והרנה שסגולתה התעלות התחתונים לעליונים והגבורות מתבסמות, ולכן אחר עבור המבול נאמר ויעבור אלהים רוח על הארץ רוח תנחומין (מ"מ). **כו.** עי' לעיל נז ע"ב ועי' סנהדרין טל ע"ב וכן במגילה י ע"ב ועי' לקמן קכא ע"ב (לש"ו). **כז.** קיג ע"ב קכא ע"ב (הערת הזוהר). **כח.** או עד דלא אשתלים ה"ג (ש"נ). **כט.** לית חדוה קמיה על דאתאבידו וכו' אלא אינון גרמין ביש לגרמייהו דהא לא עביד בהו דינא וכו' ה"ג בימי יהושפט וכן כלהו דהא וכו' ה"ג (ש"נ). **ל.** שבזה גורמים לישראל שהם מהפנימיות להתבטל מהתורה ומע"ט ודין הוא שיתבטלו מפניהם או"ה שהם מהחיצוניות ר"ל שיש להם אחיזה בחיצוניות (מ"מ). **לא.** שאין ניחא לפניו לאבד מעשה ידיו קודם שנתמלא סאתם (ד"א). **לב.** חלק מנס יציאת מצרים היה זה שהמכות היה יותר מהראוי להם (דע"ה ח"ב קלז ע"ב). **לג.** עי' ש"נ הובא בסוף הספר. **לד.** עי' פרשת פקודי רסט ע"ב באמצעיתא דהיכלא דא וכו' (יהל אור).

דף סב ע"א[1]

פרשת נח

תרגום

לפני האלהים", אם בני אדם חטאו, הארץ במה חטאה. אמר לו, משום שכתוב "כי השחית כל בשר את דרכו", כמו שנאמר, כדוגמא זו "ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה", אלא בני אדם חטאו. אם תאמר, הארץ במה, אלא עיקר הארץ הם בני האדם, והם משחיתים את הארץ והיא נשחתת, והכתוב מוכיח, שכתוב "וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ".

בא וראה, כל חטאי האדם כולם השחתתם תלויה בתשובה, והחטא של שופך זרע על הארץ ומשחית דרכו ומוציא זרע על הארץ, משחית אותו ומשחית את הארץ, ועליו כתוב "נכתם עונך לפני", וכתוב בו "כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע". פרט לתשובה גדולה. וכתוב "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימיתהו ה'. והרי נתבאר.

אמר לו, למה הקב"ה דן את העולם במים ולא באש ולא בדבר אחר. אמר לו, סוד הוא, שהרי הם השחיתו דרכם בשביל שמים עליונים ומים תחתונים לא התחברו זכר ונקבה כראוי.* מה הם שהשחיתו דרכם, כדוגמא זו מים זכריים ונקביים, ועל זה נדונו במים, במה שהם חטאו. והמים היו רותחים ופושטים מהם את העור, כמו שהשחיתו דרכם במים רותחים, דין כנגד דין. זהו שכתוב "נבקעו כל מעיינות תהום רבה". הרי מים תחתונים. "וארובות השמים נפתחו", זה מים עליונים, מים עליונים ותחתונים.

* **ומי** אלה המים העליונים, בינה, ומים תחתונים מלכות, ה"א עליונה ה"א תחתונה, וכאשר הם משחיתים, נסתלק י"ו שהוא זכר, ונשאר ה"א בה"א ומים במים.

רבי חייא ורבי יהודה היו הולכים בדרך, והגיעו להרים גדולים, ומצאו בין ההרים עצמות בני אדם שהיו מאותם בני המבול, ופסעו שלש מאות פסיעות בעצם אחת. תמהו, אמרו, היינו מה שאמרו חברינו שהם לא היו פוחדים מדין הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב "ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו". מה עשו, היו סותמים ברגליהם את מעינות התהום, ומים רתוחים יוצאים ולא יכלו לעמוד בהם, עד שהיו נשמטים ונופלים בארץ ומתים.

"ויולד נח שלשה בנים וגו'". אמר רבי חייא לרבי יהודה, בא ואמור לך דברים ששמעתי בזה. משל לאדם שבא על אשה שמתעברת (פרי מעיה) בפעם אחת, ויצאו שנים או שלשה בנים, כל אחד

ספר הזהר

לפני האלהי"ם אי בני נשא חטאן ארעא במה א"ל בגין דכתיב (שם יב) כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר כגוונא דא (ויקרא יח כה) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה אלא בני נשא חטאן ואי תימא ארעא במה אלא עקרא דארעא בני נשא אינון ואינון מחבלין ארעא והיא אתחבלת וקרא אוכח דכתיב (בראשית ו יב) וירא אלהי"ם את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ

תא חזי כל חטאוי דבר נש כלהו חבלותא דיליה תליין בתשובה וחטאה דאושיד זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא על ארעא מחביל ליה ומחביל ארעא ועליה כתיב (ירמיה ב כב) נכתם עונך לפני וכתיב ביה (תהלים ה ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע [בר בתשובה סגי] וכתיב (בראשית לח ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהו"ה וימיתהו יהו"ה והא אתמר

(א"ל אמאי דאין) [אמרי דאן] קב"ה עלמא במיא ולא באשא ולא במלה אחרא א"ל רזא הוא דהא אינון חבילו ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו דכר ונוקבא כדקא יאות* מאן אינון דחבילו ארחייהו כגוונא דא מיין דכורין ונוקבי ועל דא אתדנו במיא במה דאינון חבו ומיין הוו רתיחן[ח] ופשטו משכא מנייהו כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן דינא לקבל דינא הה"ד (שם ז יא) נבקעו כל מעינות תהום רבה הא מיין תתאין[ג] וארובות השמים נפתחו[ג] דא מיין עלאין[ד] מיין עלאין ותתאין

* **ומאן** אנון[ה] מיין עלאין בינה ומיין תתאין מלכות ה"א עלאה ה"א תתאה וכד אינון מחבלין אסתלק ו"ו[ו] דהוא דכר ואשתאר ה"א ה"א ומיין במיין

רבי חייא ורבי יהודה הוו אזלי בארחא ומטו לגבי(ה) טורין רברבן ואשכחו ביני טוריא גרמי בני נשא[ז] דהוו מאינון בני טופנא ופסעו תלת מאה פסיען בגרמא חדא תווהו אמרו היינו דאמרו חברנא דאינון לא הוו מסתפי מדינא דקב"ה כמה דכתיב (איוב כא יד) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו מה עבדו הוו [סתמין] (סתימן) ברגלייהו מבועי תהומא ומיין נפקין רתיחן ולא יכילו למיקם בהו עד דהוו נשמטין ונפלו בארעא ומייתין

ויולד נח שלשה בנים וגו' (בראשית ו י) אמר [רבי חייא לרבי יהודה] (לרבי חייא) תא ואימא לך מלי דשמענא בהאי מתל לבר נש דאעיל לנוקבא |דמעריא| [|נ"א| איבא דמעהא] (איבא דמעדיא) בזמנא חדא [ונפקי] תרין או תלתא בנין[ח] חד מתפרשא

מאיר הזהר

א. גבורות ודין הקשה (רח"ו). מים התחתונים [הוו רותחים] וטעם הדבר לפי שהמיין תתאין הם ה"ג שהם אש ולכך היו חמין אבל מיין עילאין הם ה"ח ולכך המיין שירדו מלמעלה לארץ היו צוננים (מ"מ). חמימות מבול המים שבא עליהם היו כל כך רותחין עד שעורם נמק מבשרם מדה כנגד מדה שהם השחיתו דרכם בשכבת זרע רותחת כאומרו כמה דחבילו כו' (ד"א). **ב.** מלכות (רח"ו).

ג. שאפי' הרחמים נעשו דיני' (רח"ו). **ד.** ת"ת (רח"ו). **ה.** אלין (דפ"ו).

ו. י"ו (דפ"ו). **ז.** שמצאו בין ההרים הגדולים עצמות אנשי דור המבול שנשטפו לשם והיו רואים גודל קומתן ע"י עצמותם הגדולים שהיו מונחים שם (ד"א).

ח. ג' גווני הקשת הם ג' בני נח היוצאים מן התיבה והם ג' מדות חג"ת שמהם מקבלת המלכות טיפה העליונה, ופי' שחג"ת נעשו חב"ד ומשם מהמוחין באה

פרשת נח

ספר הזהר

מאחרא באורחוי בעובדוי דא זכאה[ט] ודא חייבא ודא בינוני אוף הכא נמי תלת קטרי דרוחא[י] אזלין ושטאן ואתכלילן בתלת עלמין תא חזי נשמתא נפקאת ואעיל בין טורי פרודא[יא] ואתחבר רוחא בנשמתא[יב] נחית לתתא[יג] אתחבר נפש ברוח[יד] וכלהו (אזלי) [נחתין] ומתחברין דא עם דא

א"ר יהודה נפש ורוח כלילן דא עם דא נשמתא שריא בארחוי דבר נש (והאי) [והיא] מדורא[טו] טמירא דלא אתיידע אתרהא[טז] אתא בר נש לאתדכאה מסייעין ליה בנשמתא קדישא (ודכאן) [ודכיאן] ליה ומקדשין ליה[יז] ואקרי קדוש לא זכה ולא אתי לאתדכאה תרין [דרגין] פתחין דאינון נפ"ש ורו"ח ביה נשמתא קדישא לית ביה (סיועא דלעילא ודא כפום ארחיה) [ולא עוד אלא דאי יסתאב מסאבין ליה וסיועא דלעילא אעדיו מיניה מכאן ולהלאה כל חד לפום ארחיה][יח]

תוספתא[יט]

קטורי רמאי דקסטורי דהוסטרא[כ] |ס"א דההוא סטרא| אנן[כא] פתיחן עיינין פתיחן אודנין קל (קלא) מן קליא[כב] נחית מעילא לתתא מתבר טורין וטנרין[כג] מאן אינון דחמאן ולא חמאן אטימין אודנין סתימין עיינין לא חמאן ולא שמעין לא ידעין בסכלתנו חד דכלילא בתרין בגווייהו[כד] דחיין ליה לבר אינון מתדבקן בין |(ס"א ביה) באינון| (אינון) תרי חד אומנא דאומנא[כה] לא [שריא] (שריין) |ס"א שווין| בגווייהו לא עאלין בין ספרי קדישין כל אינון דאומנא דא לא

תרגום

נפרד מהשני בדרכיו במעשיו, זה צדיק וזה רשע וזה בינוני. אף גם כאן שלשה קשרים של רוח הולכים ושטים ונכללים בשלשה עולמות. בא וראה, נשמה יוצאת ונכנסת בין הרי פירוד, ומתחברת הרוח בנשמה, יורדת למטה, מתחברת הנפש ברוח, וכולם (הולכים, ד"א יורדים) ומתחברים זה עם זה.

אמר רבי יהודה, נפש ורוח כלולים זה עם זה, הנשמה שורה בדרכיו של בן אדם, (וזה) והוא מדור סתום שלא נודע מקומו. בא אדם להיטהר, מסייעים לו בנשמה קדושה ומטהרים אותו ומקדשים אותו ונקרא קדוש. לא זכה ולא בא להיטהר, שתי דרגות פותחים, שהם נפש ורוח בו. אין בו נשמה קדושה (סיוע שלמעלה, וזה כפי דרכו), ולא עוד, אלא שאם יטמא, מטמאים אותו, והסיוע שלמעלה מסירים ממנו. מכאן והלאה כל אחד לפי דרכו.

קשרים חזקים שלוחי הדין (של אותו צד). אנו פתוחי עינים, פתוחי אזנים, קול מהקולות יורד מלמעלה למטה, משבר הרים וסלעים. מי הם שרואים ולא רואים, אטומי אזנים סתומי עינים, לא רואים ולא שומעים, לא יודעים להשכיל, אחד שכלול שנים בתוכו, דוחים אותם החוצה, הם נדבקים בין (בו) באותם שנים, האחד אומן האומנים לא שורה (שמים) בתוכם, לא נכנסים בין ספרים קדושים, כל אלו של אומן זה, לא

מאיר הזהר

הטיפה (מ"מ). **ט.** חס הוא מגבורה ונודע כי הסיגים יוצאים מהגבורות בסוד מקום המשפט שמה הרשע, ולכן חס שלטה בו הקלי' ונעשה רשע ועליו אמר ודא חייבא ויפת הוא מת"ת וז"ש ודא בינוני (מ"מ). וכן נר"ן כי הנשמה אין לה חטא כלל והיא מסתלק אפילו קודם מחשבה של החטא וכל החטאים בנפש והיא מתלבשת כולה בקלי' נפש כי תחטא ורוח אינו מסתלק ואינו מתלבש אלא נפגם (יהל אור). **י.** שם היא הנשמה יפת רוח חס הוא הנפש מעשייה ששם מדור הקלי' (מ"מ). **יא.** ד' חיות שבמטטרון ומשם יפרד חקת קפא ע"א פקודי רל"ד שם לו שנ"ד הרי כתר (רח"ו). ר"ל בעולם הבריאה שהוא עולם הפרוד כמ"ש בפ' בראשית (כדף כב ע"א) כד מטי לעלמא דפרודא כו' דא אדם דבריאה כו' ע"ש (יהל אור). ועייל בין וכו' - שנפקאת מהיכלא שביעאה ששם הוא עולם הייחוד, והפרוד מתחיל מהיכל הרצון ששם ד' ראשים אבל היכל ק"ק נכלל באצילות כידוע, ושם בין טורי פרודי נתחבר ברוח ששם תחילת היצירה (יהל אור). הנשמה יצאה מבריאה שרומזת לבינה. "ואעיל בין טורי פרודי" פי' שירדה ליצירה ששם הפירוד שהם הקלי' יותר מבריאה כנודע (מ"מ). **יב.** וזהו התקשרות רוחא בנשמתא ונפש ברוח כי מלכות של בריאה כתר דיצירה וכן דיצירה בעשייה ושם התחברותם (יהל אור). שנתלבשה הנשמה שבאה מבריאה ברוח שהוא ביצירה בירידתה שם (מ"מ). **יג.** ירדה לעשיה (מ"מ). **יד.** הנשמה כבר נתלבשה ברוח ואינו נראה רק הרוח, וכשירדה לעשיה נתלבש הרוח בנפש והנשמה בתוך הכולם (מ"מ). **טו.** הנשמה אינה מתלבש בגוף כלל רק מסייע מלמעלה וז"ש (יומא לט ע"א) אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, (שבת קד ע"א) הבא ליטהר מסייעין אותו וזהו הנשמה שמסייע אותו שנותנין לו והוא מזלא של האדם ונקרא מזלא דנשמה מבינה והיא אתכלילת במזלא, דכל ג"ר נכללין במזלא ונשמה כולל ג"ר (יהל אור). **טז.** משפטים לד ע"ב ויקרא כה ע"א (ד"א). **יז.** ואע"פ שכמה בחי' הן בנר"נ (יהל אור). **יח.** עי' אריכות ביהל אור. **יט.** ענין מתניתין והתוספתות של הזוהר הם מהקדמונים סוד שתו ברמז נפלא ומסדר הזוהר סידרם להכריח הדרוש שעוסק בו. ז"ח וע"ש פירוש התוספתא זו באורך ובמק"מ (נ"א). **כ.** קשרים חזקים שלוחי הדין של אותו לד ור"ל הכרוז יוצא מלמעלה כמבואר להבא ואותו כרוז הוא קשר אמיץ וחזק בין שלוחי הדין של לד השמאלי אשר משם השתלשלותם להזהיר בני אדם ואם לא ישגיחו אזי יעניישוהו כל אחד ואחד כמעשה ידיו (ד"א). **כא.** זה תחלת דברי בעל המאמר (ד"א). **כב.** קול א' מן הקולות שלמעלה יורד למטה ומכריז ואותו קול משבר הרים וסלעים ואמר מאן אינון וכו' על אותם שדוחים נשמתם במעשיהם הרעים (ד"א). **כג.** הוא ס"א הנאחזת בזו"ן שהם ס"מ ונוק' הן יש להם אחיזה בנפש ורוח, אבל הנשמה מתבר אותם כמו הבינה שנק' עלמא דחירו, וכד אתגלייא על בנין אז מתבר כל הסט"א (זהר ח"ג טו ע"ב) כן בנשמה, וס"מ נק' טורין ונקובין טנראין כמ"ש בתז"ח (דף עה ע"ב [ח ע"ד]) מאן נפש אויביך וכו' (יהל אור). **כד.** ר"ל הנשמה שכולל נפש ורוח כמו הבינה שכוללת בתוכה זו"נ מלבד זו"נ עצמן כן הנשמה. ואמר בגוייה, שעד כאן מדבר בשרשם בספירות ועכשיו מתחיל מנר"נ ששוכן בתוך האדם (יהל אור). הנשמה שמתלבשת תוך הרוח והנפש ובמעשיהם הרעים דוחים אותה (מ"מ). **כה.** הנשמה שהיא מבינה הנק' אומנא (מ"מ). אומן על כל האומנים מצד שהנשמה היא מתחת כסא הכבוד שהוא הבינה שנקראת אומן כמ"ש לעיל כב ע"א ע"ש (ד"א).

פרשת נח

תרגום

שורה בתוכם, לא נכתבו בספר הזכרונות ונמחים מספר החיים, כמו שנאמר "ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו". אוי להם כשיצאו מהעולם הזה, אוי להם (לחייהם). מי יתבע אותם כאשר ימסרו בידי דומה וישרפו באש שדולקת, ולא יצאו ממנה רק בראשי חדשים ושבתות, כמו שנאמר "והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'". אחר כך כרוז שבצד צפון מכריז עליהם ואומר, "ישובו רשעים לשאולה וגו'". כמה אגודות של מענישים יתכנסו עליהם בארבעה צדדים, אש לוהטת בגיא בן הנום. שלש פעמים ביום מתפקדים (נשרפים).

ולא עוד, אלא בזמן שישראל עונים בקול רם אמן יהא שמיה רבא מברך, הקדוש ברוך הוא מתמלא רחמים וחס על הכל, ורומז למלאך הממונה על שערי הגיהנם ששמו סמריא"ל ושלשה מפתחות בידו, ופותח שלשה שערים שבצד המדבר, ורואים את אור העולם הזה. בא עשן של אש וסותם הדרכים. ואז שלשה ממונים שתחת ידיהם שלש מגרפות, מנשבים בידיהם ומחזירים עשן למקומם, ונותנים להם רוחה שעה וחצי. ואחר כך שבים לאש שלהם, וכך שלש פעמים ביום. ובכל זמן שאומרים ישראל אמן יהא שמיה רבא מברך וכו', מרוויחים להם, אשריהם הצדיקים שדרכם מאירה באותו עולם לכל הצדדים, כמו שנאמר "ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום". (עד כאן התוספתא)

רבי אבא אמר, יש בגיהנם מדורים על מדורים, שניים שלישיים, עד שבע, והרי בארוה החברים. ואשרי הצדיקים שהם נשמרים מחטאי הרשעים ולא הולכים בדרכיהם ולא נטמאים בהם, וכל מי שנטמא, כשהולך לאותו עולם יורד לגיהנם, ויורד עד המדור התחתון. ושני מדורים הם שסמוכים זה עם זה, שאול ואבדון. מי שיורד לשאול, דנים אותו שם ומקבל ענשו, ומעלים אותו למדור אחר עליון. וכן דרגה אחר דרגה, עד שהם מעלים אותו. אבל מי שיורד לאבדון, לא מעלים אותו לעולמים, ולכן נקרא אבדון, שהרי אבוד הוא מהכל.

בא וראה, נח הצדיק היה מתרה בבני דורו, ולא היו שומעים לו, עד שהקדוש ברוך הוא הביא עליהם דין הגיהנם. מהו דין גיהנם, אש ושלג, מים ואש, זה

ספר הזהר

תוספתא

שריא בגווייהו לא אכתבו בספרי דכרנייא[ח] אתמחון מספרא דחיי כמה דאת אמר (תהלים סט כט) ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו ווי לון כד יפקון מהאי עלמא ווי [לון] (לחייהון) מאן יתבע לון [כד] יתמסרון בידא דדומה[ג] ויתוקדון בנורא דדליק [ו]לא יפקון מניה בר בריש ירחי ושבתי כמה דאת אמר (ישעיה סו כג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר יהו"ה לבתר כרוזא דבסטר צפון אכריז עלייהו ואמר (תהלים ט יח) ישובו רשעים לשאולה וגו' כמה חבילי טריקין אתכנשו עלייהו בארבע סטרין[ג] אשא מלהטא בגי בן הנם תלת זמנין ביומא מתפקדן [נ"א מתוקדן]

ולא עוד אלא בזמנא דישראל אתיבו בקול רם אמן יהא שמיה רבא מברך קב"ה אתמלי רחמין וחייס על כלא ורמיז (למלאכא) [למלכא] דממנא על תרעי דגיהנם סמריאל שמיה ותלת מפתחן בידיה ופתח תלת תרעין[ד] דבסטר מדברא וחמאן נהורא דהאי עלמא אתא תננא דנורא וסתים אורחין כדין תלת ממנן דתחות ידייהו[ה] תלת מגרופין[ו] מנשבן בידייהו ואתיבו תננא לאתרייהו ורווחין לון[ז] שעתא ופלגות[ח] שעתא[ט] ולבתר תייבין לאשייהו וכן תלת זמנין ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמיה רבא מברך וכו'[י] אינון רווחין לון זכאין אינון צדיקיא דאורחיהון מנהרא בההוא עלמא לכל סטרין כמה דאת אמר (משלי ד יח) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום [עד כאן לשון התוספתא][יא]

[**זהר**] רבי אבא אמר בגיהנם אית מדורין על מדורין תניינין תליתאין עד שבע והא אוקמוה חברייא וזכאין אינון צדיקיא דאינון מסתמרין מחובי חייביא ולא אזלי בארחייהו ולא מסתאבי בהו וכל מאן דאסתאב כד אזיל לההוא עלמא נחית לגיהנם ונחית עד מדורא תתאה ותרין מדורין אינון דסמיכין דא עם דא שאול ואבדון מאן דנחית לשאול דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה וסליקו ליה למדורא אחרא עלאה [וכן דרגא בתר דרגא] עד דאינון סלקין ליה אבל מאן דנחית לאבדון לא סלקין ליה לעלמין[יב] ובגין כך אקרי אבדון דהא אביד הוא מכלא[יג]

תא חזי נח זכאה הוה אתרי בבני דריה ולא הוו שמעי ליה[יד] עד דקב"ה אייתי עלייהו דינא דגיהנם מאי דינא דגיהנם אשא

מאיר הזהר

ח. היא הכינה ונגד שלא היטיבו דרכיהם כדי שתשרה שכינה עליהם לא יכתבו בספר הזכרונות שהיא מ' ונגד שלא המשיכו עליהם הנשמה מביני' ימחו מספר החיים שהיא בי'. ז"ח (נ"ח). **ג.** עי' מ"ב יח ע"א שדומה היה שר מלריס, ונתמנה לשרו של גהנם. **ד.** כנ"ל בדף הקודם אלא ארבעים יום כו' ובפ' פקודי כמש"ל (יהל אור). **ד.** שכן יש לו ג' פתחים א' למדבר וא' ביס וא' בירושלים. ז"ח (נ"ח). **ה.** בארתי לעיל והוא כמין כף שמגיסין בו הקדרה (ד"ח). **ו.** פי' מניחין הרלועות ומניפין בידם להרויח להם. ז"ח (נ"ח). **ז.** עי' ד"ח וג"ח הובא בסוף הספר. **ח.** ופלגא (זוהר הרקיע). **ט.** עי' זהר הרקיע וכן הוא בהגהות רח"ו מכת"י. **י.** מכאן רמיז שסגולת הקדיש להוציא את הרשעים מגיהנום ע"כ הוא דוקא מסוגל להוציא אביו ואמו ולא קדושה או תפלה או קס"ת וכו' ויש רמיז מילקוט ישעיה סימן רלו ע"ש. ז"ח (נ"ח). עי' זו"ח מט ע"א וע"ב. **יא.** ילקוט ישעיה סי' רלו (ד"ח). **יב.** שאול היא יסוד דנוק' דקלי' ואבדון היא מ' דנוק' דקלי' (מ"מ). **יג.** ושם יורדים כל המייבים כרת לעולם (אור יקר). **יד.** שאל"כ היה גם חייב (אור יקר).

פרשת נח

ספר הזהר

ותלגא[טו] מייא ואשא דא צנינא ודא רתיחא וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו ואתאבידו מעלמא ולבתר אתקיים עלמא כדקא חזי ליה ועאל נח[טז] בתיבה[יז] ואעיל בה כל זינא וזינא [מבריין] דעלמא ודאי נח עץ עושה פרי[יח] הוה ונפקו מן תיבה כל זייני עלמא כגוונא דלעילא

תא חזי כד האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ פרי כל אינון זייניין דלעילא[יט] חיוון רברבן[כ] וזעירן וכמה זייניין וכל חד לזיניה כמה דאת אמר (תהלים קד כה) חיות קטנות עם גדולות כגוונא דא נח בתיבה וכלהו נפקו מן תיבותא ואתקיים עלמא כגוונא דלעילא ובגיני כך נח איש האדמה[כא] אקרי נח איש צדיק[כב] אקרי והא אוקמוה רבי חייא אמר תלת מאה שנין עד לא אתי טופנא הוה נח אתרי בהו על עובדיהון ולא הוו שמעין [ליה] עד דקב"ה אשלים זמנא דאוריך לון ואתאבידו מעלמא

תא חזי מה כתיב לעילא (בראשית ו א) ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנות יולדו להם והוו אזלין ערטילאין לעיניהון דכלא מה כתיב (שם ב) ויראו בני האלהי"ם את בנות האדם וגו' ודא הוה יסודא ועקרא למיגד בחוביהון עד דגרים לון לאשתצאה מעלמא ובגין כך אתמשכאן בתר יצר הרע ובגזעוי ושרשוי ודחו מהימנותא קדישא מבינייהו ואסתאבו [נ"א ואתאבידו] כמה (דאתמר ע"כ תוספתא) [דאמר בגין כך (שם יג) קץ כל בשר בא לפני[כג] לאלפא קטיגורייא עלייהו]

זהר

ויאמר אלהי"ם לנח קץ כל בשר בא לפני[כד] [חסר[כה]] ([נ"א] אהדרנא למלה קדמאה קץ כל בשר בא לפני בא לפני ודאי בגין דאינון גרמו) רבי יהודה פתח (תהלים לט ה) הודיעני יהו"ה קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני אמר[כו] דוד קמי קב"ה תרין קצין אינון חד לימינא וחד לשמאלא ואינון תרין אורחין למהך בהו בני נשא לההוא עלמא קץ לימינא דכתיב (דניאל יב יג) לקץ הימין וקץ לשמאלא דכתיב (איוב כח ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר (ארץ חשך[כז] וצלמות מאי ולכל תכלית הוא חוקר מאן הוא חוקר אלא ההוא קץ לשמאלא דמחשיך אפיהון דברייתא) מאי ולכל תכלית בזמנא דדינא שריא על עלמא לשיצאה אבן אופל וצלמות קץ שם לחשך דא מלאך המות דא נחש קץ כל בשר קץ שם לחשך דהא מסטרא דהתוכא דדהבא[כח] קאתי ולכל תכלית בזמנא דדינא שריא על עלמא הוא חוקר למהוי קטיגוריא לעלמא לאחשכא אפיהון דברייתא וכו'

תרגום

צונן וזה רותח, וכולם נדונו בדין הגיהנם ונאבדו מהעולם. ואחר כך התקיים העולם כראוי לו. ונכנס נח בתיבה והכניס בה כל מין ומין (מבריות) העולם, ודאי נח עץ עושה פרי היה, ויצאו מהתיבה כל מיני העולם כמו שלמעלה.

בא וראה, כשעץ זה עושה הפרי מתחבר בעץ פרי, כל אותם מינים שלמעלה, חיות גדולות וקטנות, וכמה מינים כל א' למינו, כמו שנאמר "חיות קטנות עם גדולות", כדוגמא זו נח בתיבה. וכולם יצאו מהתיבה, והתקיים העולם כדוגמא שלמעלה, ולכן נח נקרא "איש האדמה". נח נקרא "איש צדיק", והרי בארוה. רבי חייא אמר, שלש מאות שנה טרם שבא המבול, היה נח מתרה בהם על מעשיהם ולא היו שומעים לו, עד שהקדוש ברוך הוא השלים הזמן שחיכה להם, ונאבדו מהעולם.

בא וראה מה כתוב למעלה, "ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנות יולדו להם", והיו הולכים ערומים לעין כל. מה כתוב, "ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו'". וזה היה יסוד ועיקר להמשיך בחטאם עד שגרם להם להישמד מהעולם, ולכן נמשכו אחר יצר הרע ובגזעו ובשרשו, ודחו את האמונה הקדושה מביניהם, ונטמאו (ונאבדו) כמו שנאמר. לכן "קץ כל בשר בא לפני", ללמד קטגוריה עליהם.

"ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני". (חזרנו לדבר הראשון, "קץ כל בשר בא לפני", "בא לפני" ודאי, משום שהם גרמו). רבי יהודה פתח, "הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא, אדעה מה חדל אני". אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, שני קצים הם, אחד לימין ואחד לשמאל, והם שתי דרכים שבני אדם ילכו בהם לאותו העולם. קץ לימין שכתוב "לקץ הימין", וקץ לשמאל שכתוב "קץ שם לחושך ולכל תכלית הוא חוקר" ("אבן אופל וצלמות". מה זה "ולכל תכלית הוא חוקר", מי הוא החוקר. אלא אותו קץ לשמאל שמחשיך פני הבריות). מהו "ולכל תכלית". בזמן ששרוי הדין על העולם להשמיד, "אבן אופל וצלמות". "קץ שם לחושך", זה מלאך המות, זה נחש. "קץ כל בשר", "קץ שם לחושך", שהרי מצד של פסולת הזהב הוא בא. "ולכל תכלית", בזמן שדין שרוי על העולם, הוא חוקר להיות קטגור לעולם להחשיך פני הבריות.

מאיר הזהר

טו. עי' יהל אור. **טז.** יסוד (אור יקר). **יז.** מלכות (אור יקר). **יח.** יסוד (אור יקר). **יט.** הס כחות למטה ממלכות כגון מרכבות היכלות מלאכים (אור יקר). **כ.** הס ד' חיות רמשים לכל (אור יקר). **כא.** בעל הישוב כולו (אור יקר). **כב.** והטעם לדיק איקרי כגוונא דלעילא והיינו לדיק גרם היותו איש האדמה ולאי (אור יקר). **כג.** עי' ש"נ בסוף הספר. **כד.** כ"י לז ע"ב ר' חזקיה אמר (ועי' בסוף הס' אלף זה סי' י' ובזוהר חדש דף ל"ב ע"ב) (ד"א). **כה.** מה שחסר תמצא בז"ח יט ע"ג (הגהות הגר"א). **כו.** לעיל נד ע"א (הערת הזוהר). **כז.** "ארץ חשך" נמחק בדפ"ו, ובמוקמו איתא "אבן אופן". **כח.** עי' נב ע"א שזה הנחש. ועי' לקמן קט ע"ב. ועי' ע"ח שער תיקון הילה פרק ה שזהו סוף קומת ההוד. ועי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ג' שזהו הקלי',

פרשת נח

תרגום

קץ לימין, כמו שאמרנו שכתוב "לקץ הימין".

אמר לו הקדוש ברוך הוא לדניאל, "ואתה לך לקץ ותנוח". אמר לו, מנוחה בעולם הזה או בעולם ההוא. אמר לו, בעולם ההוא, כמו שנאמר "ינוחו על משכבותם". ("ותעמוד לגורלך לקץ הימין". אמר לו, לאיזה מקום, שהרי לא ידעתי מה יהיה עלי באותו עולם. אמר לו, "ותנוח"). אמר לו, בזמן שיקומו מהעפר, אקום ביניהם או לא. אמר לו, "ותעמוד". אמר לו, הרי ידעתי שיקומו כתות כתות, מהם של צדיקי אמת ומהם של רשעי העולם, ולא ידעתי עם מי מהם אקום. אמר לו, "לגורלך". אמר לו, הרי אמרת "ואתה לך לקץ", יש קץ לימין ויש קץ לשמאל, ולא ידעתי לאיזה קץ, לקץ הימין או לקץ הימים. אמר לו "לקץ הימין". גם כאן דוד אמר לקדוש ברוך הוא, "הודיעני ה' קצי", מהו חלק גורלי, ולא נחה דעתו עד שהתבשר שיהיה לימין, שכתוב "שב לימיני".

בא וראה, גם הקדוש ברוך הוא אמר לו לנח, "קץ כל בשר בא לפני". מי הוא, זה הקץ שמחשיך פני הבריות, שהוא קץ כל בשר בא לפני. מכאן למדנו שרשעי העולם מקדימים ומושכים אותו עליהם להחשיך להם, שכיון שנותנים לו רשות, הוא נוטל את הנשמה, ולא נוטל עד שנותנים לו רשות. ועל זה בא לפני ליטול רשות להחשיך פני בני העולם. ולכן "והנני משחיתם את הארץ". ועל זה "עשה לך תיבת עצי גופר", כדי להנצל, ולא יוכל לשלוט עליך.

בא וראה, שנינו, בזמן שיש מות בעיר או בעולם, (שנתנה רשות למלאך המות להשחית) לא יֵרָאֶה אדם בשוק, משום שיש למשחית רשות להשחית הכל. לכן אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה צריך להישמר, ולא תראה את עצמך לפני המשחית שלא ישלוט עליך.

ואם תאמר, מי נתן כאן משחית, שהרי מים היו והתגברו. בא וראה, אין לך דין בעולם או

ספר הזהר

קץ לימינא כדקאמרן דכתיב (דניאל יב יג) לקץ הימין

א"ל קב"ה לדניאל ואתה לך לקץ[6] [נ"א ותנוח א"ל מנוחה בהאי עלמא או בההוא עלמא א"ל בההוא עלמא כמה דאת אמר (ישעיה נז ב) ינוחו על משכבותם (דניאל יב יג) ותעמוד לגורלך לקץ הימין[3]] (ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין אמר ליה לאן אתר[3] דהא לא ידענא מה יהא עלי בההוא עלמא א"ל ותנוח[7]) א"ל בזמנא דיקומון מעפרא איקום בינייהו |או| (אי) לאו א"ל ותעמוד[8] א"ל הא ידענא די יקומון כתות כתות[1] מנהון דזכאי קשוט ומנהון דחייבי עלמא ולא ידענא עם מאן מנהון איקום א"ל לגורלך[1] אמר ליה הא אמרת ואתה לך לקץ אית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא ולא ידענא לאן קץ[8] לקץ הימין או לקץ הימים א"ל לקץ הימין אוף הכא דוד[9] א"ל לקב"ה (תהלים לט ה) הודיעני יהו"ה קצי מה איהו חולק עדבי ולא נח דעתיה עד דאתבשר דיהוי לימינא דכתיב (שם קי א) שב לימיני

תא חזי אוף קב"ה א"ל לנח (בראשית ו יג) קץ כל בשר בא לפני[1] מאן איהו דא קץ דאחשך אפייהו דברייתא[6] דאיהו קץ כל בשר בא לפני מכאן אוליפנא חייבי עלמא מקדימין ליה ומשכן ליה עלייהו לאחשכא לון[3] דכיון דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא ולא נטיל עד דיהבי ליה רשותא ועל דא בא לפני למיטל רשו לאחשכא אפייהו דבני עלמא ובגיני כך והנני משחיתם את הארץ ועל דא עשה לך תיבת עצי גופר (שם יד) בגין לאשתזבא ולא יכיל לשלטאה עלך

תא חזי תנינן בזמנא דמותא אית במתא או בעלמא |נ"א דאתייהיב רשו למלאך המות לחבלא| לא יתחזי בר נש בשוקא בגין דאית ליה רשו למחבלא לחבלא כלא בגיני כך א"ל קב"ה בעי לך לאסתמרא ולא[3] תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך

ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא דהא מיין הוו[7] ואתגברו תא חזי לית לך דינא בעלמא |או כד אתמחי| או כד אתמסר

מאיר הזהר

והוא כי לא יוכלו להתברר, והם דינין קשים וחזקים עד מאד. **ח.** במלת קץ נרמזו כל הגמולים טובים שמגלו שלו ואל אשוב להתגלגל ושבפטירתי אתן קץ לגיאת העולם הזה ושיהיה לי מקום ואחרית בזמן התחיה ושלא אזוז מגורלי שהוא הוד דקדושה שהוא ממש במדרגה האחרונה (מ"מ). **ג.** ה"ם מלכות דקדושה כנ"ל שהיא סוף לימין, וראש לשמאל אשר תחתיה שהיא הס"א וגם היא סוף למ"ד וראש למ"ן משא"כ בקץ השמאל שאין עוד עולם אחר תחתיו והוא קץ ימים וכול חושך (מ"מ). **ג.** פי' אם להתגלגל או להיות שם (אור יקר). והנה הצדיקים גמוריים כדוד המלך ע"ה ודניאל, הולכו להתבשר מאתו יתברך, שינוחו בעה"ב ולא יצטרכו לעוגשים ולגלגולים האלה, וגו', גם דניאל נתבשר, ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד (שעה"ג הק' כב). **ד.** שלא יתגלגל עוד וכו' חמורה מכולם גלגול שנפשו מסורה ביד מי שיקלקל או יתקן והקלקול קרוב יותר (אור יקר). **ה.** ה' השיבו ותעמוד, ר"ל בעמידה ונשיאות ראש (רמ"ז). **ו.** פי' אפשר שיהיה מן הכת הרשעה ויקום לרעה (אור יקר). יש כמה וכמה שאין להם זכות [לקום] בתחיה ובריכין לסיוע הצדיקים, ועל דרך (שמואל א' ב ו) מוריד שאול ויעל, ולכן שאל אם הוא יקום עם כתות של החייבים (רמ"ז). **ז.** ה' ענהו "לגורלך", ילכה לא תתפרד מתבלך אשר לך בנעימים עם יתר הצדיקים, וכל שכן שהוא היה מושרש בקדושת העשיה שסודו מאור מלכות (רמ"ז). **ח.** כריתת כל הבריות בא לפני (אור יקר). **ט.** גם הוא סודו ממדת המלכות, ועוד שנפשו לא היו לה חייס לכן גם הוא נסתפק (רמ"ז). **י.** שלא היה לו רשות ליכנס לפני שנאמר לא יגורך רע והם הכניסוהו לפני אם כן מכאן אוליפנא וכו' (אור יקר). **יא.** הוא אור הצלם המאיר הפנים, ובמותם מסתלק ונשארו חשוכים, וזהו בא לפני (רמ"ז). **יב.** אין ליצר הרע רשות באדם אם לא יגרהו קודם עליו וסופו נופל בידו (אור יקר). **יג.** כי העונות מקוקים על המלא ונאחז בהם לחבל לפיכך צריך לכסות המלא בזמן המגפה. ז"ת. והיינו דסיים כל זמנא דלא אתחזי אפיה דבר גם דייק וכן צריך לכסות המלא כשמלוים המת מהאי טעמא. ז"ת (נ"א). **יד.** השטן תבע הדין וגרם שמשך הקב"ה המיס עליהם אמנם אחר שגמר הדבר, הטבע גורם

פרשת נח

ספר הזהר

עלמא בדינא דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל בגו אינון דינין דאתעבידו בעלמא[טו] אוף הכי הכא טופנא הוה ומחבלא אזיל בגו טופנא ואיהו אקרי הכי |דאתכליל בשמא דא| ועל דא אמר קב"ה לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא (אזיל) [אזל] בגוויה כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא[טז] לא יכיל לשלטאה עליה מנלן ממצרים דכתיב (שמות יב כב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר מאי טעמא בגין דאיהו אשתכח ויכיל הוא לחבלא ולא אצטריך לאתחזאה קמיה בגין כך הוה גניז נח וכל אינון דעמיה בתיבותא ומחבלא לא יכיל לשלטאה עלייהו

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא אערעו בהני טורי דקרדו[יז] חמו רשימין בקיעין בארחא דהוו מן יומי דטופנא א"ל רבי חייא לרבי יוסי הני בקיעין דהוו מיומוי דטופנא וקב"ה שביק לון לדרי דרין בגין[יח] דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה דכך ארחוי דקב"ה לזכאין דעבדין רעותיה בעי דידכרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב כגוונא דא לרשיעייא דלא עבדין רעותיה בגין דלא יתנשי חובייהו ולאדכרא עונשייהו ודוכרניהון לביש לדרי דרין היינו דכתיב (ירמיה ב כב) נכתם עונך לפני וגו'

פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה י ל) צהלי קולך בת גלים[יט] הקשיבי[כ] לישה עניה ענתות[כא] האי קרא אוקמוהו חבריא אבל האי קרא על כנסת ישראל אתמר צהלי קולך בת גלים ברתיה דאברהם אבינו[כב] הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב (שיר ד יב) גל נעול[כג] גלים אינון נהורין[כד] דמתכנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין לה כדכתיב (שם יג) שלחיך פרדס רמונים

הקשיבי לישה כמה דאת אמר (איוב ד יא) ליש אובד מבלי טרף ליש דכר לישה נוקבא אמאי אקרי ליש אי משום דכתיב (משלי ל ל) ליש גבור בבהמה או משום דכתיב (איוב ד יא) ליש אובד מבלי טרף |אלא[כה] כלא איהו ליש גבורה תתאה ודאתי מגבורה עלאה ליש אובד מבלי טרף| בשעתא דאינון נחלין מסתלקין ולא עאלין לגווה כדין אתקרי לישה[כו] דאבידת מבלי טרף דכתיב ליש אובד מבלי

תרגום

כשמכה או כשנמסר העולם בדין, שלא נמצא אותו המשחית שהולך בתוך אותם הדינים שנעשים בעולם. גם כאן במבול כך היה, והמשחית הולך בתוך המבול, והוא נקרא כך, שנכלל בשם הזה, ועל זה אמר הקדוש ברוך הוא לנח, לשמור עצמו ולא יתראה בעולם. ואם תאמר, הרי התיבה הזו נראית בתוך העולם הזה, והמשחית הולך בתוכו, כל זמן שלא נראים פני אדם לפני המשחית, לא יכול לשלוט עליו. מנין לנו, ממצרים, שכתוב "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר", למה, משום שהוא נמצא והוא יכול להשחית, ולא צריך להתראות לפניו. לכן היה גנוז נח וכל אלו שעמו בתוך התיבה, והמשחית לא יכל לשלוט עליהם.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, ופגשו באותם הרי אררט. ראו רשומים בקיעים בדרך שהיו מימי המבול. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הבקעים הללו שהיו מימי המבול והקדוש ברוך הוא השאירם לדורי דורות, כדי שלא ימחה חטאם של הרשעים לפניו. שכך דרך הקדוש ברוך הוא לצדיקים שעושים רצונו, רוצה שיזכרו אותם למעלה ולמטה, ולא ישכח זכרם לדורי דורות לטוב. כדוגמא זו לרשעים שלא עושים רצונו, כדי שלא ישכח חטאם, ולהזכיר ענשיהם וזכרונם לרע לדורי דורות, היינו שכתוב "נכתם עונך לפני וגו'".

פתח רבי יוסי ואמר, "צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישה עניה ענתות". פסוק זה פרשוהו החברים. אבל פסוק זה נאמר על כנסת ישראל. "צהלי קולך בת גלים", בתו של אברהם אבינו, כך פרשוה בת גלים, ככתוב "גל נעול", גלים הם מאורות שמתכנסים והולכים ונכנסים לתוכה וממלאים אותה, ככתוב "שלחיך פרדס רמונים".

"הקשיבי לישה", כמו שנאמר "ליש אובד מבלי טרף", "ליש" זכר, "לישה" נקבה. למה נקרא "ליש", אם משום שכתוב "ליש גבור בבהמה", או משום שכתוב "ליש אובד מבלי טרף", אלא הכל הוא ליש, גבורה תחתונה שבאה מגבורה עליונה. "ליש אובד מבלי טרף", בשעה שאותם נחלים מסתלקים ולא נכנסים לתוכה, אז נקראת לישה שאובדת מבלי טרף, שכתוב "ליש אובד מבלי

מאיר הזהר

הכל שהם מתים על ידי המים (אור יקר). **טו.** ועם היות שהם על ידי טבע כגון אש לשרוף מים לשטוף עכ"ז מלאך המות פועל ומתעסק שם (אור יקר). **טז.** מפני שרושם העבירות בפנים דכתיב הכרת פניה עתה בם, ולכך המחבל משנתן לו רשות לחבל אינו מחבין בין צדיק לרשע, פי' צדיק בדינו לרשע בדינו, אחר שעוונותיו מצויירים בפניו, ולכך העיקר תלוי בפנים (אור יקר). **יז.** באותן הרי חושך שהם גבוהים וחזקים (יותר נכון הרי אררט) (ד"א). עי' תז"ח לז ע"ג. **יח.** פירש כ"כ גדלה זנותם והשחתת זרעם שהיו עושים בקיעים בארץ ודשים שם. א"מ (נ"א). **יט.** גלי מימי החסד (רח"ו). **כ.** ויחי רמט סוף ע"א (ד"א). **כא.** באבידת נפש (רח"ו). **כב.** בפ' ויחי דף רמ"ט ואע"ג דהול"ל בת גולים. הכי אוקמוה אע"ג דלא ניחא לי אין ראוי להעלימו שכבר נאמר בין החברים (נ"א). **כג.** בת שיסוד דידה נק' גל נעול מהחצונים גלים (מ"מ). **כד.** גלים הם ו"ק דז"א שמשפיעים למלכות בת גלים בת שמקבלת מגלים (מ"מ). נהרין גרסינן פי' נהרות ונחלים העליונים ההולכים אל היס שהם ו"ק המשפיעים בגווה. ז"ח (נ"א). **כה.** נ"א וכולא איהו ליש גבור בשעת' דמקבלא גבורה תתאה מגבורה עילאה ליש אובד מבלי טרף דא איהי בשעתא דאינון וכו' (ד"א). **כו.** ופי' לישה מורה על המלכות כשאין לה שפע כ"כ והיא תשושת כח כנקבה וכשנקראת ליש יש בה לטובה ויש בה להפך ח"ו לטובה ליש גבור בבהמה דהיינו המלכות שנק' ליש מקבלת שפע מגבורה וזהו ליש גבור (מ"מ).